

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач випускової кафедри
_____ Ельвіра ЛУЗІК
«__» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ЗДОБУВАЧА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 053 «Психологія»

Освітньо-професійна програма «Практична психологія»

**Тема: «Медіатехнології як засіб формування професійних
компетентностей у майбутніх психологів»**

Виконавець: здобувач групи ПП-426 Олексієнко Максим Віталійович

Керівник: доктор пед. наук, професор Рахманов Віталій Олегович

Нормоконтролер: _____ Тамара МИХЕСВА

КИЇВ 2024

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра педагогіки та психології професійної освіти
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність 053 «Психологія»
ОПП «Практична психологія»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ Ельвіра ЛУЗІК
« » _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання кваліфікаційної роботи

Олексієнка Максима Віталійовича

1. Тема кваліфікаційної роботи «Медіатехнології як засіб формування професійних компетентностей у майбутніх психологів» затверджена наказом ректора від 22.03.2024 №422/ст.

2. Термін виконання роботи: з 29.01.2024 р. до 16.06.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до першого та другого розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків загальним обсягом 104 сторінки, з них обсяг основного тексту 60 сторінок, список використаних джерел нараховує 80 позиції.

4. Зміст пояснювальної записки: Вступ; Розділ 1. Теоретичні аспекти вивчення особливостей формування професійних компетентностей майбутніх психологів ; Висновки до першого розділу; Розділ 2. Практичні аспекти використання медіа технологій у роботі з формування професійних компетентностей майбутніх психологів; Висновки до другого розділу; Висновки; Список використаних джерел та літератури; Додатки.

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного матеріалу): таблиці.

6. Календарний план-графік

№	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Опрацювання та реферування літератури з теми дослідження. Визначення об'єкта і предмета дослідження	29.01.2024	29.01.2024
2.	Формулювання теми, мети, завдань дослідження. Написання вступу. Складання попереднього плану роботи. Узгодження з керівником	12.02.2024	13.02.2024
3.	Написання першого розділу. Подання керівникові на перевірку	25.03.2024	25.03.2024
4.	Написання другого розділу. Подання керівникові на перевірку	22.04.2024	26.04.2024
5.	Оформлення роботи. Подання керівникові на перевірку	01.05.2024	05.05.2024
6.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	20.05.2024	20.05.2024
7.	Опрацювання зауважень і виправлення недоліків	25.05.2024	26.05.2024
8.	Подання остаточного варіанта роботи на кафедру для перевірки на академічну доброчесність	27.05.2024	27.05.2024
9.	Подання кваліфікаційної роботи на рецензування	05.06.2024	
10.	Захист роботи	10.06.2024	

7. Дата видачі завдання: «29» січня 2024 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Віталій РАХМАНОВ

Завдання прийняв до виконання _____ Максим ОЛЕКСІЄНКО

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ.....	6
1.1. Поняття професійної компетентності в фахових дослідженнях.....	6
1.2. Сучасні підходи до визначення професійно важливих характеристик майбутніх психологів	11
1.3. Функційність медіатехнологій у роботі з формування професійних компетентностей у майбутніх психологів.....	17
Висновки до першого розділу	24
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ З ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ.....	26
2.1. Обґрунтування процедури і методик емпіричного дослідження сформованості професійних компетентностей у майбутніх психологів	26
2.2. Аналіз результатів емпіричного дослідження сформованості професійних компетентностей у майбутніх психологів	29
2.3. Рекомендації з використання медіатехнологій у роботі з формування професійних компетентностей у майбутніх психологів	53
Висновки до другого розділу	59
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	66
ДОДАТКИ.....	76

ВСТУП

Актуальність дослідження. Соціально-економічні процеси в сучасному українському суспільстві диктують необхідність встановлення підвищених вимог до професіоналізму. Однією з основних вимог є постійний професійний розвиток і розвиток знань, навичок і здібностей, які сприяють успішній діяльності в області надання певних послуг. Також важливою умовою професійного саморозвитку фахівця є розвиток емпатії в його особистості.

Для фахівців, що працюють у сферах людської діяльності, характерним є виконання певних функцій. Грунтуючись на виконанні типових завдань, він повинен володіти певним рівнем розвитку професійно важливих якостей і, відповідно, розвитку комунікативних навичок.

Професійна компетентність психолога – це не тільки зовнішній вигляд, а й особисте мислення, вчинки, дії, мистецтво говорити й слухати, здатність підкреслити свою специфічність та індивідуальність. Те, як фахівця сприймають оточуючі, здебільшого залежить саме від його іміджу. З огляду на це, перед сучасним фахівцем постає завдання створення власного образу та професійного іміджу, що дає змогу бути прикладом для наслідування.

Вплив медіатехнологій на формування професійних цінностей в юнацькому віці є важливим аспектом сучасного суспільства. Ця тема досить цікава, оскільки юнацький вік є важливим періодом у розвитку особистості, включаючи професійні амбіції та цінності. Важливу роль у цьому процесі відіграють медіа-технології, особливо інтернет, соціальні мережі, блоги та мультимедійні платформи [6].

Проте, наразі недостатньо досліджень, присвячених систематизації психолого-педагогічних умов використання медіатехнологій у процесі формування професійних цінностей майбутніх психологів. Зазначена тенденція зумовлює актуальність теми дослідження.

Об'єкт дослідження: професійні якості майбутніх психологів.

Предмет дослідження: медіатехнології як засіб формування професійних компетентностей у майбутніх психологів.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати психолого-педагогічні умови та емпірично перевірити закономірності формування та розвитку професійних якостей у майбутніх психологів засобами медіатехнологій.

Поставлена мета передбачає необхідність вирішення таких **завдань** дослідження:

1. Розглянути поняття професійної компетентності в психологічних дослідженнях;
2. Виокремити сучасні підходи до визначення професійно важливих якостей майбутніх психологів;
3. З'ясувати функційність медіатехнологій у роботі з формування професійних компетентностей у майбутніх психологів;
4. Визначити умови проведення емпіричного дослідження сформованості професійних компетентностей у майбутніх психологів;
5. Проаналізувати результати емпіричного дослідження сформованості професійних компетентностей у майбутніх психологів;
6. Розробити рекомендації з використання медіатехнологій у роботі з формування професійних компетентностей у майбутніх психологів.

Наукова новизна дослідження: у роботі вперше узагальнено та вдосконалено рекомендації стосовно формування та розвитку професійних якостей у майбутніх психологів засобами медіатехнологій.

Гіпотеза дослідження: формування та розвиток професійних якостей у майбутніх психологів буде успішним за умови використання медіатехнологій.

Методологічна база дослідження:

- теоретичний аналіз наукової літератури;
- емпіричні: діагностичні методики, анкетування, психолого-педагогічний експеримент.

У роботі були використані такі **методики:**

1. Авторська анкета (Додаток Г).

- 2.Методика «Шкала базових переконань Янов-Бульман» (Додаток А);
3. Тест життєстійкості С. Мадді в адаптації Д. Леонтєва (Додаток Б);
4. Методика внутрішнього комфорту («Тест-опитувальник самовідношення» В.В. Століна, С.Р. Пантелєва) (Додаток В);

Стисла характеристика групи досліджуваних. В експерименті взяли участь 30 студентів спеціальності «Психологія» Національного Авіаційного Університету (м. Київ).

Теоретична значущість результатів дослідження. Розкрито зміст, структуру та показники розвитку професійних компетентностей майбутніх психологів.

Практична значущість результатів дослідження. Розроблено систему завдань, спрямованих на розвиток професійних якостей у майбутніх психологів засобами медіатехнологій.

Структура дослідження зумовлена його метою та завданнями. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

Дані про апробацію: написання тез на XXIV Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Політ.Сучасні проблеми науки»(02-05 квітня 2024р.) м.Київ, з тезами доповіді «Вплив медіа технологій на формування професійних цінностей в юнацькому віці»

Публікації: ПОЛІТ. Сучасні проблеми науки.Гуманітарні науки:тези доповідей XXIV Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених: [у 2-х т.]. – Т.1 (м.Київ 02-05 квітня 2024 р.) / [ред..кол.: Н.І.Мельник, А.М,Кокарева та ін.]; Національний авіаційний університет. – К.:НАУ,2024. - 405с.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

1.1. Поняття професійної компетентності в фахових дослідженнях

У найзагальнішому вигляді поняття «компетентність» тлумачиться як володіння знаннями у певній галузі, відповідність їй, здібність, обізнаність, ерудованість. У нашому дослідженні ми виходимо з розуміння професійної компетентності людини на основі ідеї єдності процесу формування особистості як професіонала і професіонала як особистості, що розвивається у світовій психології.

Професійна компетентність у цьому контексті постає відображенням метасистеми «людина-професія» («людина-діяльність», суб'єкт-об'єкт) та зумовлюється закономірностями процесу особистісно-професійного розвитку, формування професіонала, рівнем професіоналізму конкретного фахівця, особливостями професіоналізації. У сучасних дослідженнях, присвячених проблемі професіоналізації, розглядаються різні її аспекти, що характеризують певні «виміри» становлення професіонала та його професіоналізму (соціальний, особистісний, онтогенетичний, професійно-генетичний, онтологічний) [12].

З точки зору соціального аспекту, професіоналізація, з одного боку, наближає суб'єкта професійної діяльності до вимог професії, що виражається у формуванні професійної важливих якостей, з іншого боку – дозволяє людині набути певного рольового статусу. Ці особливості професіоналізації стали основою виділення рядом дослідників такого об'єктивного критерію рівня професіоналізації, як ступінь відповідності особистості вимогам діяльності [13].

З погляду особистісного аспекту, професіоналізація розглядається як одна з форм розвитку особистості в ході онтогенезу, як складова частина розвитку людини в цілому та ототожнюється з процесом професійного розвитку, який є водночас і процесом розвитку особистості. Професійний розвиток дорослої людини є невіддільним від особистісного – це два взаємопов'язані та взаємодоповнювальні стосовно один одного процеси. Формуючись як суб'єкт професійної діяльності та формуючи ставлення до себе як до діяча, людина розвивається як особистість.

Професійний розвиток постає однією з форм розвитку особистості. У справжньому професіоналі, як відзначають дослідники, органічно поєднуються «особистість» і майстер» як «реальна психологічна цілісність», що знаходить визначеність у процесах становлення, розвитку та саморозвитку. Особистісно-професійний розвиток – це процес формування особистості як соціальної якості індивіда та його професіоналізму в результаті професійної діяльності та професійної взаємодії [31].

Найбільш важливий вплив на цей процес справляють «внутрішні» умови, крізь призму яких здійснюється вплив «зовнішніх» умов на особистість, власна логіка їх розвитку, властива людині суб'єктна активність. Тому одна й та сама діяльність може здійснювати різний вплив на людину, призводити до формування неоднакових рис і типів особистості.

У цьому контексті професійний розвиток передбачає закономірні зміни індивіда та особистості в ході професійної діяльності та, подібно до будь-якого процесу розвитку, характеризується кількісними, якісними та структурними перетвореннями, що забезпечують нормальне функціонування людини як суб'єкта праці. Професійна компетентність, таким чином, постає результатом і системним показником як особистісно-професійного, так і індивідуально-професійного розвитку індивіда [20].

Професіоналізм у наукових дослідженнях визначається через категорію «діяльність» і через категорію «суб'єкт діяльності». З погляду представників

першого напрямку, професіоналізм, будучи сутнісною характеристикою діяльності, відображає її (діяльності) відповідність певній системі вимог.

У дослідженнях психологічних особливостей професійної діяльності виділяється низка «утворювальних» компонентів її системи, таких як мотив, мета, планування діяльності, переробка поточної інформації, оперативний образ, прийняття рішень, дії, перевірка результатів та корекція дій. Перелічені компоненти не є ізольованими, а виступають як взаємопов'язані, виконують різні регулювальні функції психічного у виконанні діяльності.

Кожен із компонентів діяльності справляє своєрідний вплив на формування професійної компетентності. Процес оволодіння професійною діяльністю при цьому не є адитивним у тому сенсі, що спочатку формуються одні її складові, а згодом інші.

Діяльність немовби «закладається» вся цілком, але у нерозвиненій формі. Розвиток будь-якої зі складових діяльності на певному етапі опанування нею досягає, таким чином, лише того рівня, який є для цього етапу достатнім (максимальним) [4].

У дослідженнях, які наголошують на суб'єкті діяльності, професіоналізм визначається як якісна характеристика представника певної професії. Сутність цієї характеристики полягає у мірі володіння суб'єктом діяльності сучасним змістом та сучасними засобами вирішення професійних завдань, продуктивними способами її здійснення.

Формування суб'єкта діяльності є наслідком проходження людиною складного шляху свого розвитку, підготовки до вступу в професію, оволодіння професійною діяльністю, адаптації до неї та розвитку професійних навичок. На цьому шляху постійно виникають нові та нові вимоги до суб'єкта діяльності, тобто ступінь відповідності особистості професійним вимогам виступає детермінуючим чинником у розвитку суб'єкта діяльності [22].

З огляду на це можна стверджувати, що рівень професійної компетентності на різних етапах становлення професіонала залежатиме від низки чинників. По-перше, слід виокремити залежність від ступеня

адекватності відображення суб'єктом діяльності її об'єкта, тобто того, що суб'єкт намагається пізнати та перетворити в навколишньому світі та у конкретних трудових операціях. По-друге, компетентність суб'єкта визначатиметься характером професійної мотивації, її спрямованістю, інтересами, настановами в житті та праці, пізнанням себе та утвердженням себе у суспільстві та уявленнях про самого себе, системою самооцінки та самовдосконалення.

Таким чином, основним механізмом формування діяльній особистості (суб'єкта діяльності) та досягнення нею певного рівня професіоналізму є співвідношення психічної організації особистості з вимогами діяльності.

У ролі внутрішніх психологічних показників суб'єкта діяльності виступають професійно важливі якості. Вони багатофункціональні і водночас специфічні стосовно кожної професії. Результати численних досліджень свідчать про гетерохронність змін професійно важливих якостей та нерівномірність фаз розвитку, про зміну провідних якостей у процесі освоєння професії, про структурування професійно важливих якостей у їх сукупності за мірою професіоналізації [7].

Процес професіоналізації супроводжується не лише розвитком особистісних структур, але й специфічною інтеграцією властивостей і якостей особистості, формуванням її як цілісної системи. У забезпеченні інтеграції особистості провідну роль відіграє її спрямованість.

Саме спрямованість служить системою стимулювання, що визначає вибірковість ставлення до особистої діяльності. Орієнтація особистості через систему мотивації діяльності як суб'єктивного відображення потреб об'єктивної роботи заснована на виконанні діяльності, заснованої на реалізації її психологічного потенціалу. [5].

Як узагальнений показник рівня професіоналізму фахівця кваліфікується його професійна культура, яка визначається як сукупність орієнтацій та переконань, позицій та цінностей, норм, правил та зразків

поведінки, що стосуються взаємин фахівця з професійним простором. Таким чином, культурний контекст професії є невід'ємним компонентом професійної компетентності.

Професійну компетентність, таким чином, можна розглядати як системну якість діяльності, що характеризує необхідний і реалізований індивідом рівень її продуктивності, успішності, і як системну якість її суб'єкта, що відображає його можливості досягти й реалізувати нормативи діяльності. З цього випливає, що аналіз психологічного змісту професійної компетентності та особливостей її формування має ґрунтуватися на результатах аналізу самої предметної діяльності та її суб'єкта, їх взаємозв'язку та взаємовпливу, формах прояву зв'язку, характеру розвитку, методах прогнозування успішності їх взаємної адаптації, що свідчить про складність та багатозначність професійної компетентності людини як соціально-психологічного феномена [25].

Крізь призму зазначеної логіки сутність професійної компетентності розкривається у відображенні специфічного зв'язку суб'єктивної, об'єктивної та інтерсуб'єктивної реальностей, представлених у професійній сфері. Таке розуміння дозволяє нам розглядати структуру професійної компетентності у єдності трьох взаємопов'язаних компонентів – об'єктного, суб'єктного, інтерсуб'єктного [19].

Об'єктний компонент відображає сутність самої діяльності, з якою співвідноситься суб'єкт, і включає у собі мотив, мету, планування діяльності, прийняття рішень, дії. Суб'єктний компонент характеризує якісно певний спосіб саморегуляції, співвіднесення зовнішніх і внутрішніх умов діяльності, спрямованість, інтереси, індивідуально-своєрідні способи вирішення професійних завдань, сформованість професійно важливих якостей. Інтерсуб'єктний компонент виражає систему суб'єктивних значень у більш загальному соціокультурному контексті, який, будучи сприйнятим представниками професійної спільноти, детермінує та регулює професійну поведінку та соціальну взаємодію [23].

Усі складові професійної компетентності перебувають у взаємодії. Їхня єдність та узгодженість визначають цінність компетентності як чинника саморегуляції та важливої детермінанти успішної професійної діяльності.

У своєму розвитку професійна компетентність зазнає складної динаміки і може характеризуватись різною повнотою відображення, ступенем інтегрованості її складових. Із мірою вираженості показників професійної компетентності пов'язане визначення рівня сформованості її як динамічного системного утворення. У міру набуття фахівцем професійного досвіду в психологічному змісті його професійної компетентності зростатиме цілісність, гармонійність, інтегрованість компонентів, поглиблюватиметься осмислення суб'єктивно-особистісного змісту, дедалі більше розширюватиметься ціннісно-смысловий аспект діяльності.

1.2. Сучасні підходи до визначення професійно важливих характеристик майбутніх психологів

Незважаючи на значущість змістовно-технологічної сторони підготовки психологів, має значення розвиток їхньої професійної суб'єктності, особистісної сфери в цілому [16]. Психолог, що працює з особистістю, повинен і сам бути особистістю, зрілою та продуктивною.

Професійна компетентність особистості – це складна психологічна характеристика людини, яка включає опис його внутрішнього складу і можливих поведінкових проявів в деяких важливих ситуаціях. На відміну від психологічного профілю людини, компетентність - це насамперед якісний, а не кількісний опис тестових даних. В. Лугова та Г. Чумак вважають, що професійна компетентність – це не графік, що описує співвідношення балів різних факторів, що визначають аналіз особистісних якостей людини, а текстова інтерпретація співвідношення цих балів [46].

Основною рушійною силою розвитку особистості є її програмові характеристики – спрямованість, інтелект і самосвідомість. Особистість має

свій внутрішній психічний світ, самосвідомість і саморегуляцію поведінки, що розвивається і діє як регулятор дій свого «Я».

В основі практично всіх теорій особистості закладене припущення стосовно того, що особистість як соціально-психологічний феномен є життєво стійким утворенням у своїх основних проявах. Стійкість особистості характеризує послідовність її поведінки і передбачуваність вчинків, що надає поведінці закономірного характеру.

Використовуючи ці передумови, стало можливим визначити основні риси особистості, які є основою для формування уявлення про професійні компетентності людини. І це, своєю чергою, відкриває можливість систематичного вивчення людської особистості, поведінкових проявів у різних життєвих ситуаціях, а також проведення психокорекційної роботи в разі виникнення такої необхідності.

Л. В. Куземко виділяє такі складові професійних компетентностей особистості:

- 1) соціально-демографічні ознаки (статева приналежність, вік, освіта, рід діяльності);
- 2) соціально-психологічні ознаки (потреби, мотиви, ставлення до оточуючих, рівні розуміння);
- 3) індивідуально-особистісні (увага, пам'ять, тип мислення, психосоматичний тип чи темперамент) [41].

Наразі при підготовці практичних психологів велика увага приділяється становленню професійної ідентичності, емоційній сфері та процесам смислоутворення [9]. Професійне становлення майбутнього психолога нині тісно пов'язується з його особистісним зростанням, що відбивається у різних технологіях навчання [22].

У дослідженнях життєвих орієнтацій студентів – майбутніх психологів було виявлено тенденцію до зростання суб'єктності протягом навчання в університеті [25]. На першому курсі найбільш яскраво виражені транситуаційна мінливість (схильність змінюватися, потрапляючи у нові

життєві ситуації) та транситуаційна рухливість (схильність до пошуку нових життєвих ситуацій).

Від курсу до курсу рівень транситуаційної мінливості знижується, тоді як зростає рівень транситуаційної рухливості. Така тенденція характеризує поступовий вихід із самозамкненості та зростання інтересу до нових життєвих обставин. У цьому зростає рівень транситуативної спрямованості освоєння внутрішньої злагоди, що можна пов'язати з початком свідомого цілеспрямованого самовдосконалення [20].

Зазначені суб'єктні характеристики мають безпосереднє відношення до професійної специфіки, оскільки відзначено низку достовірних відмінностей за цими показниками при порівнянні студентів, які освоюють різні професії. Так, у порівнянні з майбутніми психологами майбутні художні фахівці, які прагнуть по-своєму осмислити все, що відбувається у світі, більше схильні до освоєння внутрішнього світу, а майбутні медики, які вибрали професію з вираженою практичною спрямованістю, менше схильні до самозмін [35]. Професійні настанови включаються до числа загальних життєвих установок і цінностей [34].

Суб'єктні особливості студентів – майбутніх психологів пов'язані з самовідношенням та показниками сенсожиттєвих орієнтацій, а також з показниками рефлексії, на відміну від суб'єктних характеристик студентів, які освоюють інші професії. Це свідчить про опосередкованість їх суб'єктної активності.

Їхнє прагнення до самовдосконалення пов'язане з психологічною автономністю та позитивним поглядом на природу людини, що відображає явний інтерес до людини в цілому. Разом із тим, прагнення до саморозвитку і самодостатності, а також надмірно позитивний погляд на людство можуть мати різні наслідки для формування зрілості особистості психологів, яка пов'язана і з її моральним рівнем [28].

Психологічний портрет студента – майбутнього психолога характеризують помірний рівень загальної суб'єктності, високий рівень

життєвої творчості (зазвичай тип «перетворювач» або «гармонізатор»). У міру оволодіння професією посилюється тенденція спрямованості на зовнішній світ, у своїй діяльності спроби і помилки особистих самозмін змінюються цілеспрямованим самовдосконаленням. Суб'єктність майбутнього психолога опосередковується прагненням до самоствердження і розвиненою рефлексією [38].

Зрілість особистості психолога пов'язана і з його моральним рівнем. Важливою проблемою забезпечення моральної надійності представників професій, що допомагають, є відповідність рівня моральності середнім етичним стандартам у соціумі, тоді як етичні стандарти професій, що допомагають, набагато вищі.

Так виникає феномен подвійного етичного стандарту. Не випадково емоційне вигоряння, тісно пов'язане зі світоглядними позиціями професіонала, часто трапляється саме у фахівців професій, що допомагають [43].

Серед основних професійно важливих якостей психолога виділяється просоціальна спрямованість, яку розуміють як ціннісну диспозицію особистості до надання допомоги оточуючим. Разом з тим, емпіричне дослідження психологів-першокурсників свідчить про незрілість їхнього світогляду в цьому аспекті [44].

Практичний психолог сьогодні – масова професія. Трансформації психологічної практики, що відбуваються, викликані наростанням цифровізації освіти, розширенням процесів інклюзії та інтеграції, а також умовами пандемії й повномасштабного вторгнення, породжують гострі психологічні проблеми, що вимагають етико-деонтологічного осмислення. У цих сферах поки що немає добре осмисленого досвіду.

Тема етичної регламентації професійної діяльності практичного психолога є обов'язковою у програмах підготовки студентів. Однак до різноманітності функцій психолога неможливо застосовувати щоразу загальні етичні принципи таким чином, щоб ефективно вирішувати всі складні ситуації.

Такі види професійної діяльності психолога, як просвітництво, психодіагностика, психопрофілактика можуть ефективно здійснюватися на рольовому рівні при хорошому знанні і виконанні професійних обов'язків, які в сучасних соціальних умовах постійно трансформуються. Консультування вимагає глибшого особистісного включення у професійну взаємодію та відповідних якостей особистості.

На рольовому рівні психологічними механізмами дотримання етичних норм виступають зовнішні мотиви морального регулювання (знання вимог кодексу та побоювання адміністративних санкцій за негативні наслідки). Для виконання професійних обов'язків на особистісному рівні потрібні інші психологічні механізми – внутрішня мотивація моральної поведінки (розуміння значущості допомоги для клієнта, значущість голосу совісті, екзистенційний зміст професійної взаємодії) [24].

Етичне регулювання професійної взаємодії, що відповідає рольовому рівню, ґрунтується на моральній відповідальності фахівця перед клієнтами, колегами та соціумом. Часто вихід із ситуації морального вибору передбачає взаємовиключні та аж ніяк не бездоганні з моральної точки зору рішення [23].

У ситуації моральної дилеми хтось точно постраждає: або клієнт або його родичі, або сам фахівець, або будуть порушені певні законодавчі настанови. У цьому випадку вирішити питання може тільки людина з морально зрілою особистістю, яка має індивідуальний досвід і моральну надійність [19].

Проблема морального виховання студентства є дуже актуальною у зв'язку з моральною кризою нашого суспільства в цілому. Формування моральності особистості студентів-психологів у процесі навчання має здійснюватися різними способами:

посиленням уваги до історично сформованих, культурно зумовлених способів – до читання художньої літератури, організації різноманітних заходів духовно-моральної спрямованості тощо;

реалізацією спеціальних курсів формування морального компонента комунікативних умінь. Етичні категорії «добра» та «зла» («добре» і «погано») освоюються людиною у формі досвіду переживань та прийняття рішення у соціальних ситуаціях морального вибору [31].

У рамках програм університетського психологічного навчання можливо ефективно реалізувати спеціальні курси щодо формування морального компонента комунікативних умінь за допомогою спеціальної технології «занурення» у ситуації морального вибору та організації групового обговорення пропонуванних моральних дилем різного змісту, як життєвого, так і професійного характеру. У процесі групового обговорення усвідомлюються індикатори морального неблагополуччя особистості, які наявні у висловлюваннях студентів.

Вищесказане демонструє, що у становленні особистості майбутнього психолога суб'єктний і моральний рівні відіграють значну роль. Зрілі суб'єктні характеристики відрізняються творчою спрямованістю життєдіяльності, опосередкованою низкою показників самовідношення. Професія, яка сприймається як спосіб буття, сприяє високому рівню життєдіяльності, що включає творчу самореалізацію у професії та кар'єрі.

Психологічне просвітництво, психодіагностика, психопрофілактика можуть ефективно здійснюватися на рольовому рівні. Психологічними механізмами дотримання етичних норм для адекватного досягнення мети діяльності психолога постають зовнішні мотиви морального регулювання. Психологічне консультування вимагає більш глибокого особистісного включення до професійної взаємодії, наявності внутрішньої мотивації моральної поведінки.

Таким чином, основними якостями особистості, що характеризують професійну зрілість психолога та здатність діяти як на рольовому, так і на особистісному рівнях професійного функціонування, є творча спрямованість суб'єктної позиції, розвиненість моральної свідомості, сформованість

внутрішньої мотивації морального вибору у життєвих ситуаціях. В цілому, чим зрілішою стає особистість психолога, тим глибший його професіоналізм.

1.3. Функційність медіатехнологій у роботі з формування професійних компетентностей у майбутніх психологів

У педагогічній літературі останніх років зазначається, що серед інших світових тенденцій розвитку освіти не останнє місце посідає використання медіатехнологій у навчальному процесі. На думку багатьох науковців, особливістю медіатехнологій є те, що передача інформації відбувається наочно-образним способом: комп'ютерна графіка, анімація, відео тощо [1].

Термін «медіа» найчастіше використовується як глобальна концепція поняття, що охоплює як дидактичні засоби, наукову підтримку, так і засоби масової інформації. Медіа – це предмети, обладнання та носії (текст, звук, графіка, рухомі та нерухомі зображення), які передають певні відомості (комунікати) через слова, зображення та звуки, що дозволяє ці відомості обробляти, зберігати та передавати далі [5].

Медіатехнології – це поєднання різних «медіа» для донесення необхідних даних оточуючим, із використанням при цьому різних способів (усні, технічні) та прийомів (педагогічні, психологічні) їх передання [9]. Сучасні медіатехнології здатні не лише відображати певну сутність людини, а й впливати на неї, змінюючи уявлення про навколишній світ.

Зазначена тенденція постає результатом розвитку інформаційного суспільства та технологій, що його сформували, таких як глобальна комп'ютерна мережа – Інтернет, апаратура, що відтворює «віртуальну реальність», компресія даних (MPEG – стискання та розширення відеофайлів, за рахунок яких задається якість вмісту), супутникове (DTT) та цифрове (DST) телебачення, та реальності XXI століття. Нові способи надання та обробки інформації, нові засоби доступу до інформації дають можливість зробити вищу освіту різноманітнішою, що сприяє глобальному обміну суспільними,

моральними, культурними цінностями, а також інформацією та знаннями, які сприяють активній комунікаційній взаємодії між людьми.

Комунікація – центральна складова цифрового майбутнього. Замість фізичної наявності пропонується присутність цифрова, електронна, що створюють нові форми соціальної взаємодії, які не підкоряються законам будь-якої держави, не обмежені мовними чи соціальними бар'єрами. Як наслідок – поява нових типів спільнот людей поза географічними межами, нових форм контролю, обліку інформації та обміну ідеями [10].

Мультимедійна комп'ютерна техніка та медіатехнології в епоху електронних цифрових комунікацій перестають мати чіткий кордон, між ними відбулося злиття та інтеграція. Комп'ютеризація сучасного суспільства здійснюється паралельно з прийняттям нових форм праці та соціальних цінностей. Ці зміни стосуються не лише технічної сфери, вони мають масовий характер, проникаючи у різні сфери людської життєдіяльності.

Відомо, що в процесі навчальної діяльності студенти засвоюють не більше ніж чверть рекомендованого матеріалу. Практика продемонструвала, що медіатехнології дозволяють удвічі та втричі збільшити цей показник, оскільки це дає можливість синергетичного навчання, тобто одночасно зорового та слухового сприйняття матеріалу, активної участі в управлінні його подачею, повернення до тих розділів, що потребують повторного аналізу [7].

Сучасні медіатехнології дозволяють учням сформувати індивідуальну освітню траєкторію: студент самостійно формує обсяг і ступінь складності навчального матеріалу, який він освоює, швидкість його вивчення. Економія часу загалом становить 30%, а отримані знання у пам'яті зберігаються значно довше.

Використання медіатехнологій підвищує мотивацію студентів до навчання, диверсифікує освітній контент без збільшення тривалості навчання і дозволяє студентам вчитися без залучення додаткових ресурсів, сформувати банки інформації з аудіо- та відеоматеріалами на цифрових носіях. Подібні

технології створюють максимально високий рівень інформаційної насиченості, інтерактивності та емоційності навчання.

М. Кірмайер ще до появи в системі навчання медіатехнологій наголосив на виразному зв'язку між методом, за допомогою якого студент засвоїв матеріал, та здатністю відновити в пам'яті цей матеріал. Якщо студент має можливість сприймати матеріал візуально, обсяг знань, що залишилися в пам'яті, значно підвищується [3]. За комбінованими діями (через слух та зір) обсяг засвоєного матеріалу досягає половини, а якщо залучити студентів до активних дій у процесі вивчення навчальної дисципліни, наприклад, за допомогою інтерактивних навчальних програм на кшталт додатків із використанням медіатехнологій, то обсяг засвоєного матеріалу може становити 75% [3].

Створення глобального інформаційного гіперпростору суттєво трансформувало сучасну систему вищої освіти та процес освіти в цілому. З'явилася необхідність іншого подання інформації – електронного, зросла кількість варіантів її передачі (текст, графіка, анімація, відео, звук), розвинулася інша форма організації даних.

Сучасні медіатехнології відкрили широкі можливості у сфері освіти та кар'єрного зростання, змінюючи якість повсякденного життя людини. Освітні установи наразі не можуть уникнути використання досягнень техносфери на вирішення навчальних завдань [53].

Системний характер медіатехнологій дає підстави розглядати їх як інфраструктуру, в якій поєднуються елементи медіаоб'єкта, медіасуб'єкта, технологій, знання, комунікацій, соціальної організації та управління. Сучасний розвиток вищої освіти справляє все більш всеосяжний вплив на сучасний світ.

Країни, в яких наявна велика кількість кваліфікованих професійних фахівців у всіх сферах життєдіяльності, мають можливість домінувати у світі, диктувати свої правила іншим. Медіатехнології дають можливість студенту, за сприятливих умов, порівняно легко та швидко засвоїти систему професійно-

технологічних знань, умінь та навичок, тобто досконало оволодіти однією чи декількома професіями та досягти значних успіхів у них.

Медіатехнології стали основою для створення мультимедійних навчальних систем. Мультимедійні навчальні системи являють собою «сукупність взаємопов'язаних комп'ютерних навчальних програм (інформаційних, тренувальних, моделюючих, довідково-енциклопедичних, контролюючих), які забезпечують повну структуру навчально-пізнавальної діяльності: мета, мотив, власне діяльність, результат (за умови інтерактивного зворотного зв'язку), виконаних із урахуванням технологій мультимедіа» [4].

Зокрема, практично в усіх університетах України запроваджено електронні бібліотечні системи. Також дедалі більшого використання набувають системи управління навчанням LMS (Learning Management Systems) яка стає більш поширеною у навчальних програмах, що використовується для розробки, розповсюдження та співпраці з навчальними матеріалами в процесі навчання.

Пріоритетними формами роботи стають індивідуальні завдання, контрольні роботи різних типів, навчальні проекти для роботи в малих групах, різні текстові та мультимедійні посібники. Ці складові інтегруються до навчальних комплексів за допомогою відповідних комунікативних засобів, зокрема сервісів повідомлень, голосового чи відеозв'язку.

Сучасному суспільству необхідні конкурентоспроможні фахівці у сфері психології, які вільно володіють комп'ютерними технологіями, мають широкий технічний кругозір, здатні самостійно опановувати нову техніку і новітні технологічні процеси, що оперативно реагують на миттєві зміни в керованих ними технічних засобах праці, або зміни в технологічному процесі, які вміють передбачати можливі наслідки власних професійних дій, нестандартно діяти в екстремальних умовах. Саме тому медіатехнології є важливим компонентом системи вищої психологічної освіти та подальшої професійної діяльності її випускника, особливо у сучасних економічних умовах ринку праці. Сьогодні неможливою є повноцінна підготовка фахівця-

психолога без урахування реалій сучасного світу, необхідності постійного накопичення ним нових знань та умінь та підвищення ними кваліфікаційного рівня.

Медіатехнології забезпечують постійний доступ до інформації, яка впливає на молодих людей та їх професійне самовизначення. Навчальні теми дозволяють дізнатися про різні професії, культурні норми та цінності за допомогою онлайн-ресурсів, онлайн-курсів, професійних блогів та соціальних мереж. Це може стимулювати бажання розвивати нові навички та прагнення до кар'єрного зростання, формуючи їхні професійні цінності на ранній стадії [53].

Соціальні мережі-потужний фактор, що формує професійні цінності. Вони не тільки сприяють професійному розвитку та контакту з професіоналами, але й дозволяють молодим людям спостерігати за життям, кар'єрою, досягненнями та досвідом роботи успішних людей. Це може спонукати молодь не лише розвивати власні цілі та прагнення, а й розвивати важливі цінності у професійному світі, такі як прагнення до відповідальності, інновацій та самовдосконалення. [2].

Медіатехнології також формують очікування молоді щодо робочого місця, кар'єрного зростання та професійних відносин. Вони можуть вплинути на ставлення до роботи, прихильність професії, прагнення до успіху та розуміння трудової етики. Завдяки засобам масової інформації молоді люди можуть виробити уявлення про реалістичне або навпаки, ідеалізоване робоче середовище, яке може вплинути на їхню мотивацію та ставлення до майбутньої професії [5].

Крім того, існують проблеми та ризики пов'язані з впливом медіа на формування професійних цінностей. Перевантаження інформацією, неперевірена або дезінформація, а також ідеалізовані уявлення про професію можуть ввести в оману молодих людей, викликавши нереалістичні очікування або вибрати невідповідний кар'єрний шлях [53].

Комунікабельність соціального простору активно формує новий спосіб отримання знань, новин, особистого та ділового спілкування. Проте занурення людини в потік інформації також сприяє уникненню інформаційних смислів, інформаційним «іграм» та інформаційному насильству. Соціальні суб'єкти спілкуються один з одним, але їх мови спілкування все більше розходяться, відрізняються, переривають і пригнічують одна одну.

Загальна комунікабельність соціального, політичного та інформаційного просторів робить спілкування прерогативою не стільки людського світу, скільки соціотехнологічного інформаційного всесвіту, по відношенню до якого людина виступає своїми вродженими комунікаційними здібностями як функція, об'єкт, атрибут, як клієнт, як споживач.

У сучасному інформаційному суспільстві існують серйозні проблеми, які потребують розгляду та вирішення. Зокрема, стверджується, що технології проникають у всі аспекти людського життя. Існує ілюзія, що людина незабаром позбудеться багатьох видів традиційної діяльності, ніби їх замінить машина, навіть моральні, політичні та соціальні проблеми можна вирішити на основі машинних технологій.

Помилковість такого підходу очевидна. Насамкінець слід зазначити, що людина завжди має і буде мати здатність до особистої оцінки та інтерпретації інформації. Особистісний компонент є частиною людського «Я». Людина, крім знань, які може зберігати машина, має інтуїцію, довіру, почуття та інші якості, притаманні тільки людині. У майбутньому має бути доцільним і доцільним досягти гармонійної єдності між розвитком знань і технологій з одного боку та здатністю адекватно розвивати темпи адаптації людини до результатів власної діяльності з іншого. [14]

Зміни в сучасному суспільстві можуть суттєво вплинути на зміст і спрямованість комунікативних процесів.

Очікувані результати різноманітних трансформацій сучасного світу в їх реальній реалізації ґрунтуються на розв'язанні низки проблем, безпосередньо пов'язаних із необхідністю вивчення людських перспектив.

Серед багатьох проблем подібного плану особливо виділяються: 1) структурно-функціональні зміни комунікаційного простору сучасної цивілізації як системи; 2) руйнування історично вирослих, традиційних механізмів передачі соціального досвіду через всевітнє поширення нових інформаційних технологій (телебачення, Інтернет тощо) та пошук нових комунікативних форм адаптації людини до сучасних цивілізаційних умов її існування; 3) Зміна ціннісних орієнтацій і мотивації поведінки людини в контексті сучасних економічних, політичних і соціокультурних процесів.

Єдиний інформаційно-комунікаційний простір сучасного світу, створений такими цивілізаційними завоюваннями, як глобальна система Інтернет, засіб комунікації та пересування величезних мас людей, здається, мав би за багатьма об'єктивними ознаками посилювати природне прагнення людей до об'єднання. людських взаємин і гармонізувати, виробити нові підходи до вирішення соціальних і економічних проблем, що постають перед людством. По суті, багатополярність сучасного світоустрою «породила» нові проблеми, які зосереджуються насамперед на культурно-комунікативній сфері соціальної реальності. Найглибші протиріччя та зумовлені ними зміни торкнулися комунікативної сфери сучасної соціальної дійсності.

Таким чином, медіатехнології відіграють важливу роль у формуванні професійних цінностей серед молоді та надають їм широкий спектр можливостей для самовизначення та професійного розвитку. Важливо, щоб молоді люди критично ставилися до інформації, отриманої засобами масової інформації, і шукали різноманітні джерела для всебічного розуміння майбутньої потенційної професії. Навчальні інституції, батьки та опікуни прагнуть допомогти молодим людям розвивати навички критичного мислення, необхідні для навігації у складному світі засобів масової інформації та професійного самовизначення.

Висновки до першого розділу

Професійна компетентність постає відображенням метасистеми «людина-професія» («людина-діяльність», суб'єкт-об'єкт) та зумовлюється закономірностями процесу особистісно-професійного розвитку, формування професіонала, рівнем професіоналізму конкретного фахівця, особливостями професіоналізації. У своєму розвитку професійна компетентність зазнає складної динаміки і може характеризуватись різною повнотою відображення, ступенем інтегрованості її складових. Із мірою вираженості показників професійної компетентності пов'язане визначення рівня сформованості її як динамічного системного утворення. У міру набуття фахівцем професійного досвіду в психологічному змісті його професійної компетентності зростатиме цілісність, гармонійність, інтегрованість компонентів, поглиблюватиметься осмислення суб'єктивно-особистісного змісту, дедалі більше розширюватиметься ціннісно-смісловий аспект діяльності.

Основними якостями особистості, що характеризують професійну зрілість психолога та здатність діяти як на рольовому, так і на особистісному рівнях професійного функціонування, є творча спрямованість суб'єктної позиції, розвиненість моральної свідомості, сформованість внутрішньої мотивації морального вибору у життєвих ситуаціях. В цілому, чим зрілішою стає особистість психолога, тим глибший його професіоналізм.

Психологічний портрет студента – майбутнього психолога характеризують помірний рівень загальної суб'єктності, високий рівень життєвої творчості (зазвичай тип «перетворювач» або «гармонізатор»). У міру оволодіння професією посилюється тенденція спрямованості на зовнішній світ, у своїй діяльності спроби і помилки особистих самозмін змінюються цілеспрямованим самовдосконаленням. Суб'єктність майбутнього психолога опосередковується прагненням до самоствердження і розвиненою рефлексією.

Медіатехнології відіграють важливу роль у формуванні професійних цінностей серед молоді та надають їм широкий спектр можливостей для самовизначення та професійного розвитку. Важливо, щоб молоді люди

критично ставилися до інформації, отриманої через засоби масової інформації, і шукали різноманітні джерела, щоб отримати всебічне уявлення про потенційні професії. Навчальні інституції, батьки та опікуни прагнуть допомогти молодим людям розвинути навички критичного мислення, необхідні для навігації у складному світі засобів масової інформації та професійного самовизначення.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ З ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

2.1. Обґрунтування процедури і методик емпіричного дослідження сформованості професійних компетентностей у майбутніх психологів

Дослідження поточного рівня сформованості професійних компетентностей у майбутніх психологів було проведено на базі Національного Авіаційного Університету протягом Березня-квітня 2024 року. Вибірка дослідження складалася з 30 студентів спеціальності «Психологія» (хлопці та дівчата, віком від 18 до 22 років). Через низку безпекових причин дослідження проводилося в режимі онлайн, за допомогою сервісу «Google-форми».

Для виявлення сформованості професійних компетентностей у майбутніх психологів нами розроблено такий діагностичний інструментарій:

1. Авторська анкета.
2. Методика «Шкала базових переконань Янов-Бульман»;
3. Тест життєстійкості С. Мадді в адаптації Д. Леонтєєва;
4. Методика внутрішнього комфорту («Тест-опитувальник самовідношення» В.В. Століна, С.Р. Пантелеєва;

Розглянемо обрані методики детальніше.

1. Авторська анкета.

Авторська анкета була розроблена із метою з'ясування ставлення учасників дослідження до медіатехнологій. На прикладі ролі соціальних мереж у своєму житті майбутні психологи розкривали значущість медіатехнологій для себе. Опитувальник анкети представлений у Додатку А.

2. Шкала базових переконань (Р.Янов-Бульман).

Опитувальник розроблений у рамках концепції базових переконань особистості. Відповідно до неї одним із центральних показників є базове здорове почуття безпеки. На думку психолога Р.Янов-Бульман, воно засноване на трьох категоріях базових переконань, що становлять центральне ядро нашого суб'єктивного світу:

1. Віра в те, що у світі більше добра, ніж зла. У цю категорію входить ставлення до навколишнього світу загалом і ставлення до людей.

2. Переконання в тому, що світ сповнений сенсу. Зазвичай люди схильні вірити, що події відбуваються не випадково, а контролюються і підпорядковуються законам справедливості.

3. Переконання у цінності свого «Я». Тут основне значення мають три аспекти: «Я хороша людина» (самоцінність), «Я правильно поведжуся» (контроль) і оцінка власної успішності.

Базові переконання особистості зазнають серйозних змін під впливом перенесених особистістю травматичних подій, у яких ґрунтовно руйнуються звичні життєві уявлення та схеми поведінки. Екстремальний негативний досвід настільки суперечить картині світу, що існувала раніше, що його осмислення викликає довготривалі та важкі психологічні проблеми. Таким чином, базові переконання як щодо самого себе, так і щодо навколишнього світу можуть істотно відрізнитися у осіб, які пережили травматичну подію і не переживали таких подій.

З метою діагностики базових переконань Р.Янов-Бульман розробила Шкалу базових переконань – опитувальник, що складається з 32 тверджень, що відображають оцінку восьми основних категорій:

- 1) прихильність світу (BW, benevolence of world);
- 2) доброта людей (BP, benevolence of people);
- 3) справедливість світу (J, justice);
- 4) контрольованість світу (C, control);
- 5) випадковість як принцип розподілу подій, що відбуваються (R, randomness);

6) цінність власного «Я» (SW, self-worth);

7) ступінь самоконтролю (контролю над подіями, що відбуваються) (SC, self-control);

8) ступінь удачі чи везіння (L, luckiness).

Первинні категорії переконань можуть також оцінюватися як три узагальнені напрямки відносин:

1. Загальне ставлення до прихильності навколишнього світу обчислюється як середнє арифметичне між BW та VP (прихильність миру та доброта людей).

2. Загальне ставлення до свідомості світу, тобто контрольованість і справедливість подій, обчислюється як середнє арифметичне між показниками J (справедливість світу), C (контрольованість світу) і реверсивним R (випадковість). Для отримання показника реверсивного R потрібно підсумовувати бали, зворотні відзначеним R щодо середини шкали.

3. Переконання щодо власної цінності, здатності управління подіями та везіння обчислюється як середнє арифметичне між SW (цінність «Я»), SC (самоконтроль) та L (везіння).

У нормі показники за всіма шкалами вищі за середину, тобто не менше 3,5 балів. У нормі показники за всіма шкалами в сумі мають бути вищими за 12 балів.

3. Тест життєстійкості С. Мадді.

Цей тест покликаний здійснити оцінку здатності і готовності людини активно і гнучко діяти в ситуації стресу і труднощів, ступінь її уразливості до переживань стресу і депресивності.

Тест життєстійкості є адаптацію опитувальника Hardiness Survey, розробленого американським психологом Сальваторе Мадді. Життєстійкість як особистісна змінна характеризує міру здатності особистості витримувати стресову ситуацію, зберігаючи внутрішню збалансованість і не знижуючи успішність діяльності. Життєстійкість являє собою систему переконань про себе, про світ, про відносини зі світом. Це диспозиція, що включає в себе три

порівняно автономні компоненти: залученість, контроль, прийняття ризику. Виразність цих компонентів і життєстійкості в цілому перешкоджає виникненню внутрішньої напруги в стресових ситуаціях за рахунок стійкого подолання стресів і сприйняття їх як менш значущих.

4. «Тест-опитувальник самоствавлення» (В. В. Столін та С. Р. Пантисєв).

За результатами «Тесту-опитувальника самоствавлення» (В. Столін, С. Пантисєв) можна скласти враження про особливості самоствавлення досліджуваних, у подальшому з'ясувати, як компоненти самоствавлення детермінують їхню самоефективність.

2.2. Аналіз результатів емпіричного дослідження сформованості професійних компетентностей у майбутніх психологів

Спершу було проведено анкетування за опитувальником авторської анкети. За підсумками проведеного анкетування були отримані такі результати. Індивідуальні результати використання цієї методики представлені в Додатку Ж.

На перше запитання анкети «Як ви оцінюєте важливість медіатехнологій у професійній діяльності психолога?» відповіді майбутніх психологів розподілилися таким чином. Більшість опитаних (60% від загальної кількості учасників) вважають, що використання медіатехнологій може бути корисним у певних ситуаціях психологічної практики. 30% учасників дослідження зауважили, що використання медіатехнологій та вміння працювати з ними є обов'язковою складовою професійної діяльності сучасного психолога. На думку 10% опитаних майбутніх психологів, використання медіатехнологій не входить до числа ключових умінь професійного психолога.

Розподіл показників за відповідями майбутніх психологів на перше питання анкети представлено на рисунку 2.1.

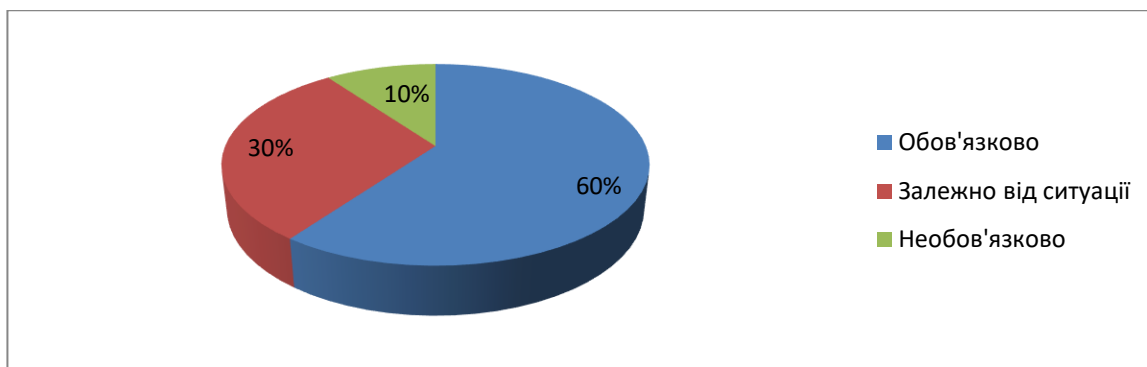

Рисунок 2.1. Розподіл показників за відповідями майбутніх психологів на перше питання анкети

На друге запитання анкети «Як часто ви користуєтесь медіатехнологіями?» відповіді майбутніх психологів розподілилися таким чином. 50% опитаних відзначили, що користуються медіатехнологіями у власній діяльності щодня. 20% майбутніх психологів відповіли, що використовують медіатехнології у своїй діяльності кілька разів на тиждень. Із частотністю в кілька разів на місяць користуються медіатехнологіями 20% опитаних майбутніх психологів. 10% учасників дослідження відзначили, що не використовують медіатехнології у своїй діяльності.

Розподіл показників за відповідями майбутніх психологів на друге питання анкети представлено на рисунку 2.2.

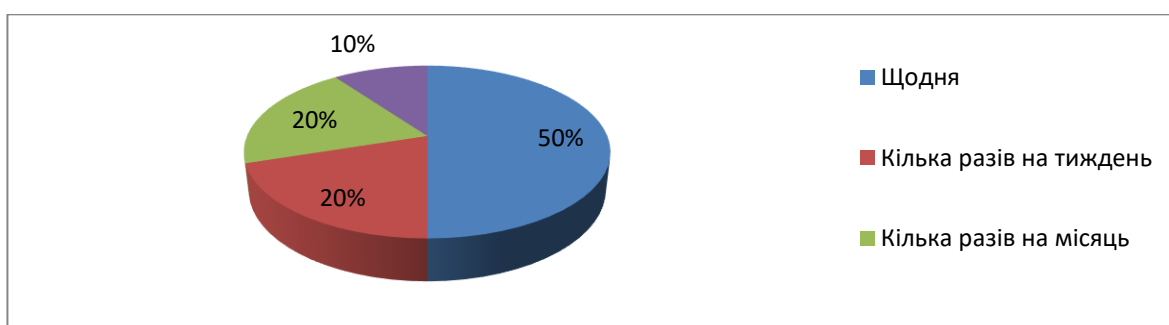

Рисунок 2.2. Розподіл показників за відповідями майбутніх психологів на друге питання анкети

На третє запитання анкети «Для чого ви використовуєте медіатехнології?» відповіді майбутніх психологів розподілилися таким чином. Для 40% опитаних основною метою використання медіатехнологій є

підготовка до навчальних занять в університеті. 30% опитаних зауважили, що завдяки медіатехнологіям займаються самоосвітою. Для 20% опитаних медіатехнології є корисним джерелом для провадження власної практики. 10% учасників дослідження відзначили, що не використовують медіатехнології у власній діяльності

Розподіл показників за відповідями майбутніх психологів на третє питання анкети представлено на рисунку 2.3.

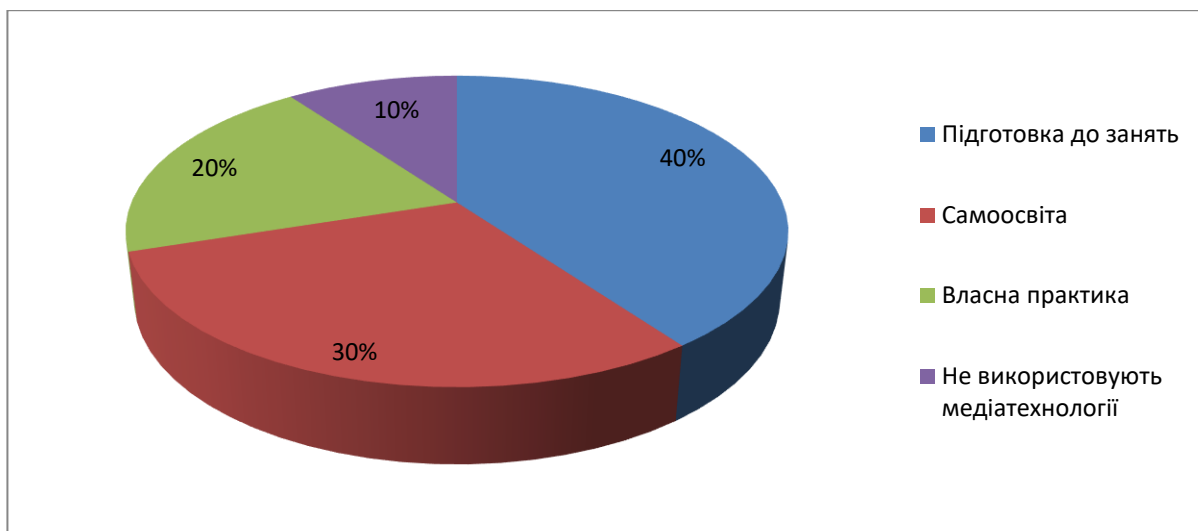

Рисунок 2.3. Розподіл показників за відповідями майбутніх психологів на третє питання анкети

На четверте запитання анкети «Який формат використання медіатехнологій є для вас провідним?» відповіді майбутніх психологів розподілилися таким чином. Для 40% учасників опитування провідним форматом використання медіатехнологій постає перегляд відеолекцій та відеоблогів, авторами яких є відомі психологи. 30% учасників дослідження надають перевагу прослуховуванню подкастів на психологічну тематику. 20% опитаних зауважили, що проходять навчальні онлайн-курси чи майстер-класи від відомих психологів. 10% опитаних не використовують медіатехнології в будь-якій формі.

Розподіл показників за відповідями майбутніх психологів на четверте питання анкети представлено на рисунку 2.4.

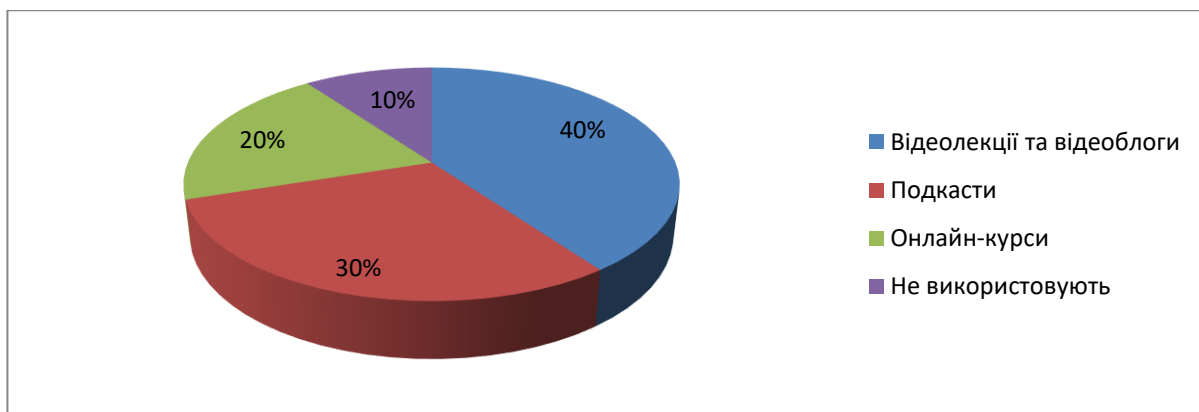

Рисунок 2.4. Розподіл показників за відповідями майбутніх психологів на четверте питання анкети

У п'ятому запитанні анкети учасникам дослідження було запропоновано оцінити важливість медіатехнологій у їхньому житті за шкалою від «1» до «7», де «1» - «зовсім не важливо, можу легко відмовитися від використання медіатехнологій», а «7» - «дуже важливо, не уявляю свого життя й навчання без медіатехнологій».

Переважає більшість учасників дослідження обрали для відповіді на це питання варіанти, що перебувають у діапазоні від «4» до «6» (80% від загальної кількості опитаних). Такі результати є показником того, що майбутні психологи загалом визнають високу значущість використання медіатехнологій у своєму житті.

Розподіл показників за відповідями майбутніх психологів на п'яте питання анкети представлено на рисунку 2.5.

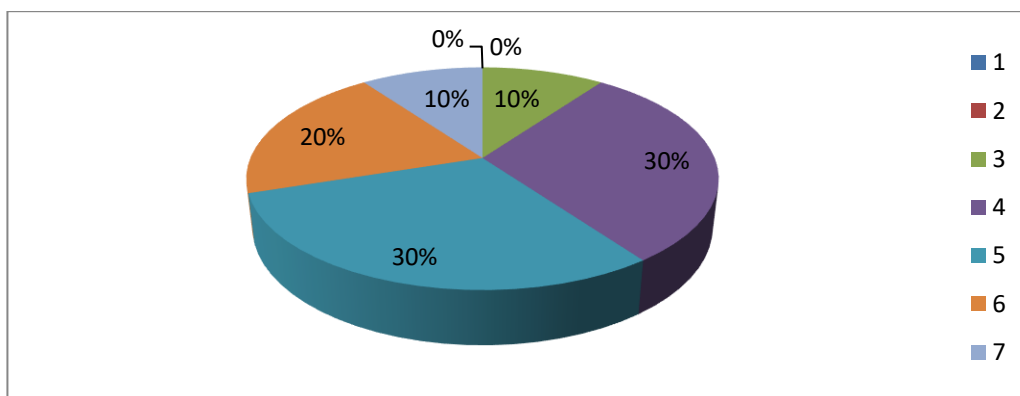

Рисунок 2.5. Розподіл показників за відповідями майбутніх психологів на шосте питання анкети

Отже, за підсумками анкетування можна виділити такі провідні тенденції використання медіатехнологій майбутніми психологами. Так, більшість студентів використовують медіатехнології на щодень. Вони послуговуються медіатехнологіями як для того, аби підготуватися до навчання в університеті, так і з метою самоосвіти. Майбутні психологи надають перевагу перегляду відеоблогів та прослуховуванню подкастів на психологічну тему, авторами яких є відомі науковці в галузі психології та психологи-практики.

Після проходження анкетування всі студенти, які брали участь у дослідженні, були поділені на дві групи за показником використання медіатехнологій у власній діяльності. Першу групу склали 20 студентів, які активно використовують медіатехнології у своїй діяльності. До складу другої групи увійшли 10 студентів, використання якими медіатехнологій у власній діяльності не є активним або зовсім відсутнє.

За підсумками використання шкали базових переконань (Р. Янов-Бульман) були отримані такі результати. Індивідуальні результати використання цієї методики представлені в Додатку Д.

За напрямком «Загальне ставлення до прихильності навколишнього світу» високий рівень було виявлено в 30% опитаних майбутніх психологів, які активно використовують медіатехнології, а також у 20% майбутніх психологів, які недостатньо активно послуговуються медіатехнологіями. Респонденти мають відносно високий потенціал адаптації, оскільки вони переконані, що у світі більше добра. Ці учасники зосереджуються на доброті людей та їх прихильності до навколишнього світу. У них переважає душевна стійкість, вони активно усвідомлюють навколишній світ. Навколишня дійсність не впливає на рівень їх особистої травми, що призводить до її збільшення, тому вони поступово краще пристосовуються до нової ситуації.

Показники середнього рівня за напрямком «Загальне ставлення до прихильності навколишнього світу» домінували в 30% респондентів, які активно використовують медіатехнології, та в 40% респондентів, які не є

активними користувачами медіатехнологій. Ці майбутні психологи вважають, що в житті змінюються позитивні та негативні тенденції, і що в період життєвих успіхів чи невдач людини, саме на роботі, на успіх адаптації до постійно мінливих реалій впливають ситуаційні фактори, і за певних обставин ця адаптація може бути як успіх так і невдача.

Домінування показників низького рівня за напрямком «Загальне ставлення до прихильності навколишнього світу» було визначено в 40% майбутніх психологів, що активно послуговуються медіатехнологіями, та в 40% майбутніх психологів, які не є активними прихильниками використання медіатехнологій. Дані респонденти вважають, що користь від негативних факторів у світі абсолютна і що у всіх випадках переважає саме зло, а не добро. Такі результати дозволяють зробити висновок, що учасники цього дослідження мали низьку адаптивність. Події навколишньої дійсності тільки поглиблюють песимістичне ставлення до життя і збільшують глибину особистої травми, тому цим майбутнім психологам часто складніше адаптуватися до нових обставин, ніж представникам вищого і середнього рівнів.

За напрямком «Загальне ставлення до свідомості світу» домінування високого рівня було виявлено в 20% опитаних майбутніх психологів, які активно послуговуються медіатехнологіями, та в 30% учасників дослідження, які не є активними користувачами медіатехнологій. На думку учасників дослідження, весь світ справедливий, і всі події в ньому регулюються і контролюються певними законами. Респонденти, що демонструють високий рівень показників в цій області, вважають, що при строгому дотриманні законів життя суспільства нічого поганого не трапиться, і в цьому випадку безпека існування буде гарантована.

Перевагу показників середнього рівня за напрямком «Загальне ставлення до свідомості світу» було виявлено в 50% учасників дослідження, які активно послуговуються медіатехнологіями, та в 40% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Ці

майбутні психологи в цілому заперечують можливість існування певних законів світобудови і правил поведінки в суспільстві, а також необхідність їх здійснення для забезпечення комфортного існування. Однак вони відзначають, що весь сучасний світ далекий від справедливості, і визначають, що деякі події ірраціональні і неконтрольовані.

Показники низького рівня за напрямком «Загальне ставлення до свідомості світу» домінували у 30% опитаних майбутніх психологів, які активно послуговуються медіатехнологіями, а також у 30% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Дані респонденти висловили тенденції до розчарування, заявивши, що не вірять у його справедливість в сучасному світі. Для них закони існування світу ясні і неупереджені, вони поставлені на службу тим, у кого є влада і гроші, оскільки необхідність їх дотримання необхідна для управління людьми і завоювання їх влади правлячим класом.

За напрямком «Переконання щодо власної цінності» перевагу показників високого рівня було відзначено в 30% опитаних майбутніх психологів, які активно використовують медіатехнології, а також у 20% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Дані респонденти вважають, що багато важливих подій у їхньому житті є результатом їхніх дій, що вони можуть контролювати їх і, отже, відчувати відповідальність за те, як ці події сформували їхнє життя в цілому. Вони вказують на внутрішній контроль процесу - в даний час він «спланований мною», «виходить від мене», «залежить особисто від мене», «залежить від моїх зусиль і можливостей».

Середні показники за напрямком «Переконання щодо власної цінності» домінували за підсумками дослідження у 40% майбутніх психологів, які активно використовують медіатехнології у власній діяльності, а також у 50% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Респонденти відзначають, що певні частини їхніх досягнень і здобутків, безумовно, є результатом їхніх власних дій, але є також значні

частини результатів, яких вони не можуть досягти без сторонньої допомоги або в результаті випадковості.

Показники низького рівня за напрямком «Переконання щодо власної цінності» домінували у 30% опитаних майбутніх психологів, які активно використовують медіатехнології у власній діяльності, а також у 30% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. На думку цих респондентів, ніщо в цьому світі не залежить не тільки від них, але і від інших людей, і успіх - це просто подарунок долі.

Отже, результати показали перевагу середніх і низьких показників на основі результатів, отриманих з методики «Шкала базових переконань». Це говорить про те, що майбутні опитані психологи в основному не вірять у світову справедливість і спираються на логічні закони організації існування. Вони підкреслюють, що в сучасному світі саме негативні фактори є якщо не більшими, ніж позитивні, то принаймні вони стоять порівну та мають значний вплив на життя людей. Думка опитаних майбутніх психологів полягає в тому, що їх погляди сповнені песимізмом на власну цінність, тому що переважна більшість звикли відсувати свою роль на другий план у власних досягненнях. Подібний песимізм загрожує тим, що в одній з вдалих ситуацій внесок у їх здобуття приписується іншим людям або вдалій випадковості.

Співвідношення результатів дослідження за методикою «Шкала базових переконань» у групі майбутніх психологів, які активно використовують медіатехнології у власній діяльності, представлено на рисунку 2.6.

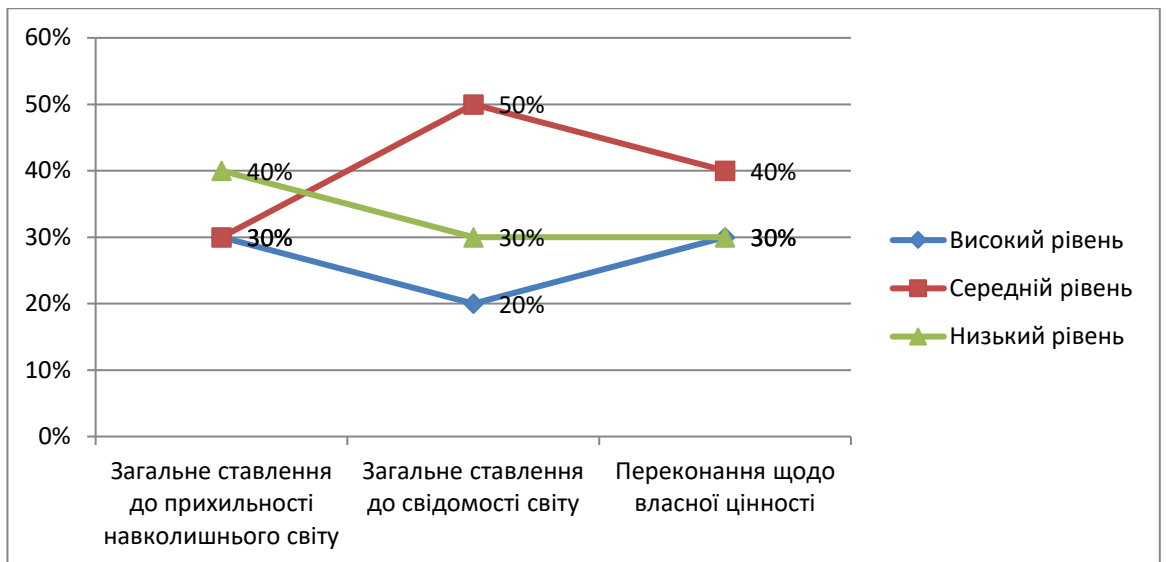

Рисунок 2.6. Співвідношення результатів дослідження за методикою «Шкала базових переконань» (група майбутніх психологів, які активно використовують медіатехнології у власній діяльності)

Співвідношення результатів дослідження за методикою «Шкала базових переконань» у групі майбутніх психологів, які активно використовують медіатехнології у власній діяльності, представлено на рисунку 2.7.

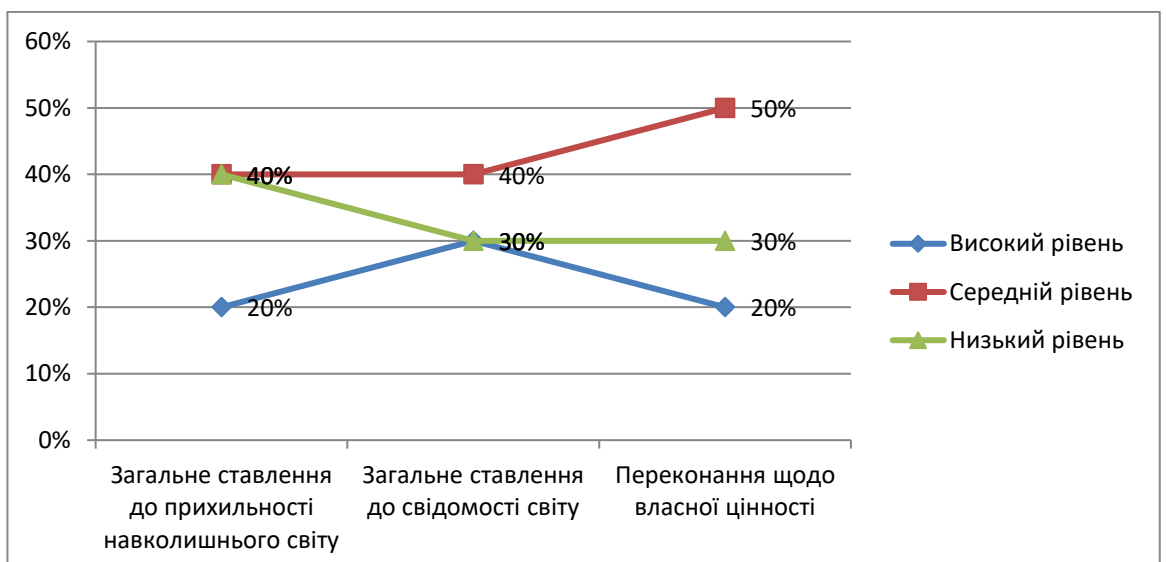

Рисунок 2.7. Співвідношення результатів дослідження за методикою «Шкала базових переконань» (група майбутніх психологів, які не використовують активно медіатехнології у власній діяльності)

За допомогою тесту життєстійкості Мадді в інтерпретації Д. Леонтєва було проведено оцінку здатності і готовності людини діяти активно і гнучко в стресових і важких ситуаціях за ступенем вразливості до стресу і депресивності. Індивідуальні результати використання цієї методики представлені в Додатку Е.

Високий рівень за шкалою життєстійкості в було продемонстровано 30% учасників дослідження, які активно використовують медіатехнології, а також у 20% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Ці респонденти, здатні чітко усвідомлювати себе і своє місце в світі, спокійно оцінювати свої можливості і завдяки цим переконанням успішно долати наслідки стресових ситуацій і сприймати їх як поточні проблеми, що не становлять серйозної загрози для їхнього життя. У той же час вони завжди готові допомогти людям, які не можуть впоратися зі стресом самотійно.

За шкалою життєстійкості з-поміж учасників дослідження, які активно використовують медіатехнології, було відзначено кількісну перевагу показників середнього рівня (40%), а серед учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності, було виявлено домінування середнього рівня в 50% осіб. Ці респонденти мають певну систему переконань про себе, світ та їхні стосунки з ним. Це допомагає запобіганню виникнення внутрішньої напруги в стресових ситуаціях, надихає їх на додання проблеми. Як результат, вони дуже стійкі до стресових ситуацій і часто не усвідомлюють, що вони є важливими для їхнього життя.

Показники низького рівня за шкалою життєстійкості були отримані 30% учасників дослідження, які використовують медіатехнології, а також у 30% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Ці респонденти часто відчують себе чужинцями, губляться в світі і не зовсім розуміють, як з ним взаємодіяти. Представники з низьким рівнем стійкості часто дуже важко переживають всі стресові ситуації і не знають, як себе вести, щоб подолати наслідки стресу.

За шкалою залученості високий рівень було продемонстровано 30% учасників дослідження, які активно використовують медіатехнології, а також 20% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Це респонденти, які характеризуються сприйняттям того, що участь у чомусь дає їм найбільшу можливість знайти цікаві та цінні заняття, якими вони можуть займатися. Вони отримують справжнє задоволення від своєї діяльності та впевнені в житті.

Середній рівень за шкалою залученості було продемонстровано 40% учасників дослідження, які активно використовують медіатехнології, а також 40% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Учасники, що отримали показники середнього рівня, загалом задоволені власною поточною діяльністю та сформованістю контактів навколо неї. Проте вони почуваються не настільки впевненими, аби ризикувати заради покращення поточного становища.

Показники низького рівня за шкалою залученості були отримані 30% учасників дослідження, які активно використовують медіатехнології, а також 40% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Ці респонденти не впевнені в можливості досягнення певних позитивних змін всередині себе через свою участь в активній діяльності. Навіть якщо представники низького рівня недостатньо задоволені або незадоволені власною діяльністю, вони не відповідають рівню своїх домагань, їх не цікавлять відносини із зовнішнім світом, вони відчують себе відчуженими, стурбованими і невпевненими в собі.

За шкалою контролю високий рівень було продемонстровано 25% учасників дослідження, які активно використовують медіатехнології, а також 30% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Ці люди здатні вибирати вид діяльності і спосіб життя на свій розсуд, оскільки їх зусилля можуть успішно долати проблеми і допомагати справлятися з наслідками впливу стресових ситуацій. Навіть у найпроблемніші моменти представники високого рівня можуть вибирати, наскільки це

можливо, тому що вони здатні прогнозувати наслідки своєї діяльності і контролювати себе і свої дії. Навіть у складні моменти вони відчують себе більш оптимістично.

Середній рівень за шкалою контролю було продемонстровано 40% учасників, які активно використовують медіатехнології, а також 50% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Для цих учасників характерна віра в можливість успішної боротьби за позитивні зміни в житті, але вони будуть почувати себе більш впевнено, якщо їх підтримає морально сильний партнер під час цієї боротьби. Часто без підтримки представників середньої ланки вони не намагаються бути більш активними, ніж зазвичай, але в цілому звикли повністю контролювати і планувати своє життя заздалегідь.

Показники низького рівня за шкалою контролю були отримані 35% учасників дослідження, які активно використовують медіатехнології, а також 20% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Для респондентів характерна відсутність віри в те, що за допомогою боротьби можна серйозно вплинути на те, що відбувається. Через це вони часто відчують себе безпорадними у важкі моменти і не можуть самостійно будувати своє життя. Представники низького рівня не вірять, що можуть повністю контролювати себе і свої дії, передбачити їх наслідки і т.д.

За шкалою прийняття ризику високий рівень було продемонстровано 20% учасників дослідження, що активно використовують медіатехнології, а також 10% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Для цих людей характерна схильність ризикувати навіть тоді, коли вони не зовсім впевнені в кінцевому успіху своїх рішень. Але в той же час вони впевнені, що він має більшу здатність призводити до позитивних змін, ніж за відсутності ризику.

Середній рівень за шкалою прийняття ризику було продемонстровано 50% учасників, які активно використовують медіатехнології, а також 40% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній

діяльності. Ці респонденти переконані що отримують цінний досвід, будь то позитивний чи негативний, так що всі події, які відбуваються з ними в процесі їх розвитку, активно набувають отримані знання та використовують їх у майбутній діяльності.

Показники низького рівня за шкалою прийняття ризику були отримані 30% учасників, що активно використовують медіатехнології, а також 50% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Для цих респондентів характерно намагатися дистанціюватися, навіть якщо ймовірність ризику в їх діяльності мінімальна. Вони, як правило, максимально уникають можливості непередбачуваного вибору і бояться відхилитися від перевірених часом встановлених моделей поведінки.

Співвідношення результатів дослідження за методикою «Тест життєстійкості» у групі майбутніх психологів, які активно використовують медіатехнології у своїй діяльності, представлено на рисунку 2.8.

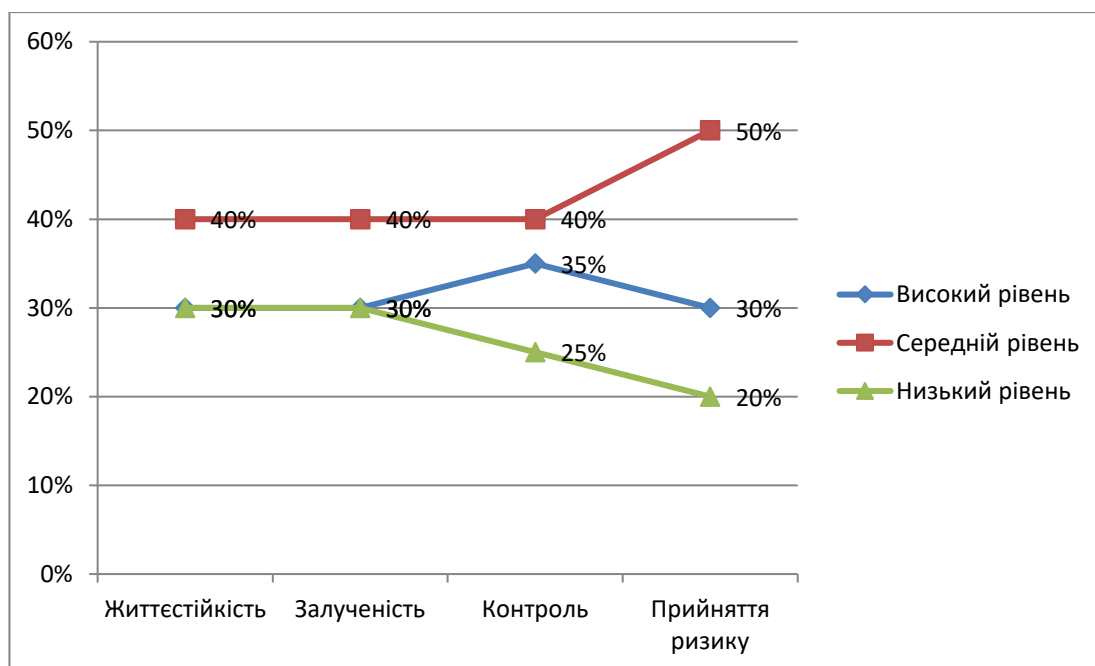

Рисунок 2.8. Співвідношення результатів дослідження за методикою «Тест життєстійкості» у групі майбутніх психологів, які активно використовують медіатехнології у своїй діяльності

Співвідношення результатів дослідження за методикою «Тест життєстійкості» у групі майбутніх психологів, які не використовують активно медіатехнології у своїй діяльності, представлено на рисунку 2.9.

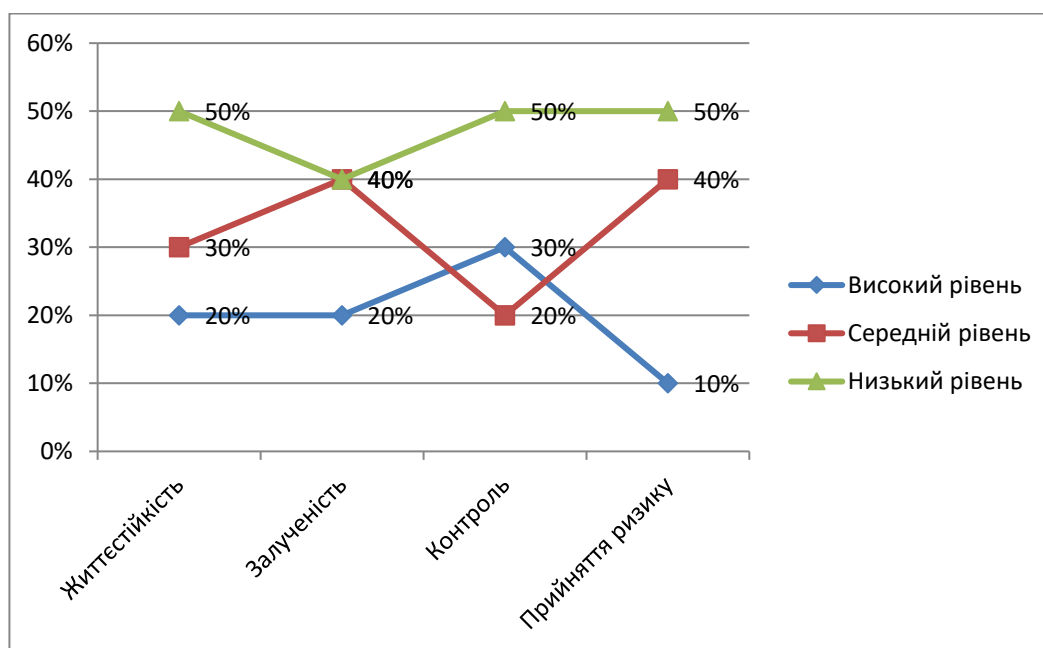

Рисунок 2.9. Співвідношення результатів дослідження за методикою «Тест життєстійкості» у групі майбутніх психологів, які не використовують активно медіатехнології у своїй діяльності

Отже, на підставі результатів використання методики «Тест життєстійкості» в учасників дослідження були виявлені наступні закономірності психологічної ідентифікації цієї ознаки. Таким чином, майже за всіма шкалами тесту було відзначено перевагу середнього рівня.

Учасники дослідження мають певну систему переконань про себе, світ і свої стосунки з ним. Така відносна визначеність життєвих пріоритетів дозволяє відносно стабільно протистояти стресовим ситуаціям, але, крім того, в найважчі життєві обставини вони потребують допомоги від більш соціально значущих колег. Зазвичай вони вірять у можливість успішної боротьби за позитивні зміни в житті але не завжди готові боротися самотійно, без зовнішньої підтримки.

Учасники дослідження, як правило, задоволені складністю своєї поточної діяльності та контактами навколо них. Але вони не відчувають себе

досить впевнено, щоб ризикувати та поліпшувати своє нинішнє становище. Вони характеризуються переконанням, що всі події, що відбуваються з ними, позитивно впливають на їх розвиток, оскільки вони отримують цінний досвід, будь то позитивний чи негативний.

Вивчення основних елементів, що визначають самостійність особистості майбутнього психолога, дало результати у вигляді таких показників. Воно здійснювалося із використанням такої психодіагностичної методики, як «Тест-опитувальник самоствавлення» (В. Столін, С. Панталеєв). Індивідуальні результати використання цієї методики представлені в Додатку Є.

Серед майбутніх психологів були отримані наступні результати. Згідно з першою шкалою опитувальника, було встановлено важкість усвідомлення, що ці аспекти самооцінки, незалежності та поведінки важливі для людини в поєднанні з внутрішньою чесністю та відкритістю.

30% опитаних майбутніх психологів, які активно використовують медіатехнології у своїй діяльності, а також 40% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності, показали високий рівень показників за вказаною шкалою. Переважання цих значень вказує на нездатність або небажання усвідомлювати або розкривати важливу інформацію про себе.

Для 50% опитаних майбутніх психологів, які активно використовують медіатехнології, а також для 30% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності, характерно переважання середнього бала за шкалою «внутрішня чесність та відкритість». Таким чином, вони готові, з одного боку, ділитися інформацією про себе та визнавати необхідність обміну інформацією, а також мати чесну та відкриту інформацію як про себе, так і про навколишнє середовище. Але в деяких випадках, коли вони вважають таке розкриття небажаним, немає нічого, що могло б змусити їх займатися цим видом діяльності. На закінчення можна

відзначити, що майбутні психологи, які показали такі результати, вибрали помірний підхід до спілкування та інформаційну взаємодію.

20% опитаних майбутніх психологів, які активно використовують медіатехнології, а також 30% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності, показали, що показники були пов'язані з низьким рівнем ідентифікації рис за шкалою «внутрішня чесність та відкритість». Було встановлено, що для них важлива рефлексивність і підвищена значимість, а також здатність чесно вимовляти неприємну інформацію без найменшої спроби приховати її для себе і свого оточення.

За другою шкалою «Самовпевненість» було відзначено домінування середніх та низьких показників. Так, середні бали було отримано 60% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології у своїй діяльності, а також 50% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Для них характерна врівноважена самооцінка. Зазвичай вони ставляться до себе шанобливо, але керуються думкою авторитетних для них людей, а їх власна діяльність здійснюється в основному відповідно до релевантності.

Показники низького рівня за шкалою «Самовпевненість» були зафіксовані в 20% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також у 30% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Опитані респонденти цієї групи в основному незадоволені собою і своїми здібностями. Члени цієї групи дуже напружені на внутрішньому рівні і не мають впевненості, необхідної для серйозної та успішної професійної діяльності. Вони часто перекладають відповідальність за наслідки своїх дій на інших.

Показники високого рівня за шкалою «Самовпевненість» було зафіксовано в 20% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології у власній діяльності, а також у 20% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. На їхню думку, вони дуже незалежні, здатні висловлювати свою волю, мають достатньо

енергії і довіри для виконання як професійних, так і особистих справ. За третьою шкалою опитувальника, що має назву «Самокерівництво», у майбутніх психологів було відзначено перевагу середнього та низького рівня.

Так, результати, співвідносні з середнім рівнем, було продемонстровано 60% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також у 40% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. На думку представників цієї групи, здібності і бажання суб'єкта, безсумнівно, є важливою складовою успішної діяльності, але при прийнятті рішень і управлінні власною долею він, тим не менш, повинен враховувати як думку інших, так і об'єктивні умови існування.

Низький рівень було показано 30% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також у 40% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Вони вважають, що мало залежать від свого життя, як в професійному, так і в особистому плані, а залежить - дуже маленька частина повноцінного розвитку особистості. На думку респондентів, які демонструють низький рівень за шкалою «Самокерівництво», суб'єкт схильний до тимчасового стану, не може протистояти об'єктивній ситуації і, принаймні, не може з нею впоратися.

Результати, співвідносні з показниками високого рівня, за шкалою «Самокерівництво» отримали 10% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 20% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. На думку цих респондентів, вони можуть впливати на контроль над своєю долею та додатково визначати курс, який мотивує їх власні внутрішні мотиви та адекватність набору цілей.

За шкалою психодіагностичної методики «Дзеркальне «Я»» було оцінене відображене самоствавлення у представників групи майбутніх психологів.

Високий рівень за шкалою «Дзеркальне «Я»» було продемонстровано 30% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а

також 40% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Представники цієї групи впевнені, що їх характер та діяльність здатні викликати повагу, схвалення, розуміння і симпатію оточуючих.

50% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 30% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності показали показники, пов'язані із середнім рівнем за шкалою «Дзеркального Я». Вони вважають, що вони заслуговують на повагу до своєї особистості та діяльності, але ця повага та її характеристики (схвалення, розуміння, співпереживання) ґрунтуються на конкретних діях людини.

Низький рівень за шкалою «Дзеркальне «Я»» було продемонстровано 20% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 30% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності, які відзначили, що не впевнені в тому, що їх особистість, характер та діяльність здатні викликати в оточуючих повагу, схвалення, розуміння, симпатію.

За шкалою «Самоцінність» високий рівень було продемонстровано 30% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 40% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Представники цієї групи вважають себе гідними любові до себе, відчуваючи не тільки цінність своєї особистості, але і свого «Я» для інших.

20% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 30% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності, показали, що показник корелює із середнім рівнем шкали «Самооцінки». Представники цієї групи вважають свою індивідуальність цінною не через її присутності в цілому, а через конкретність виконуваних нею завдань.

Низький рівень за шкалою «Самоцінність» було продемонстровано 50% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 30% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Представники цієї групи в своїх відповідях відзначали, що вони дуже уважно оцінюють власне «Я», проявляючи до цього відстороненість і апатію.

Високий рівень за шкалою «Самосприйняття» було продемонстровано 10% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 20% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Представники цієї групи ставляться до себе дружлюбно і відповідно налаштовані по відношенню до себе. Вони приймають себе такими, якими вони є, хоча усвідомлюють потенційну вразливість, яка виділяється для інших.

30% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 40% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності, показали показники, пов'язані із середнім рівнем шкали «Самосприйняття». Вони вважають, що їм потрібно повністю сприймати себе, не вдаючись до крайнощів дуже позитивної чи негативної самосвідомості, щоб зосередитись як на думках інших, так і на оцінці власної особистості.

Низький рівень за шкалою «Самосприйняття» було продемонстровано 50% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 20% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Представники цієї групи відзначають недостатню самосвідомість, невпевненість в тому, що особистість розвивається в правильному напрямку і заслуговує позитивної оцінки оточуючих.

Високий рівень за шкалою «Самоприв'язаність» було продемонстровано 30% майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 40% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. У них є ригідність «Я-концепції», яку

вони не хочуть змінювати на тлі прихильності і загального позитивного ставлення до себе. Ці переживання часто супроводжуються прихильністю до неадекватного уявлення про себе.

20% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 40% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності, продемонстрували показники, співвідносні з середнім рівнем за шкалою «Самоприв'язаність». Вони вважають, що їм потрібно вчасно реагувати на зміни у власному самостваленні, щоб отримати належну самооцінку та сформувати відповідний «образ себе».

Низький рівень за шкалою «Самоприв'язаність» було продемонстровано 50% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 20% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. У власних відповідях вони вказують на наявність в собі бажання щось змінити, потягу, що збігається з їх ідеальним уявленням про себе, незадоволеності собою.

Високий рівень за шкалою «Внутрішня конфліктність» було продемонстровано 40% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 30% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Для них відчутні наявність тривожно-депресивних станів з внутрішніми конфліктами, сумнівами, розбіжностями з самим собою, почуттям провини.

40% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 30% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності, показали, що показники корелюють із середнім рівнем шкали «внутрішніх конфліктів». Такі результати вказують на посилення рефлексії, глибоке проникнення в себе, сприйняття власних труднощів, адекватний образ «Я», відсутність витіснення. Низький рівень за шкалою «Внутрішня конфліктність» було продемонстровано 20% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 40%

учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Такий результат свідчить про заперечення проблем, закритість, поверхову самовдоволеність.

Високий рівень за шкалою «Самозвинувачення» було продемонстровано 60% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 40% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Такі показники свідчать про готовність поставити собі у провину свої промахи та невдачі, власні недоліки.

20% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 30% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності, показали, що показник корелює із середнім рівнем шкали «Самозвинувачення». Такі результати показують, що власні помилки усвідомлюються, але схильність сприймати їх правильно і акцент робиться не на простому роздумі, а на додаткових зусиллях з їх виправлення. Низький рівень за шкалою «Самозвинувачення» було продемонстровано 20% опитаних майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, а також 30% учасників дослідження, які не використовують медіатехнології у власній діяльності. Одним з таких наслідків є небажання повністю визнати свою відповідальність, навіть очевидну провину, за дії, вчинені неправильно.

Співвідношення результатів дослідження за методикою «Тест-опитувальник самоствавлення» у групі майбутніх психологів, які активно використовують медіатехнології у своїй діяльності, представлено на рис 2.10.

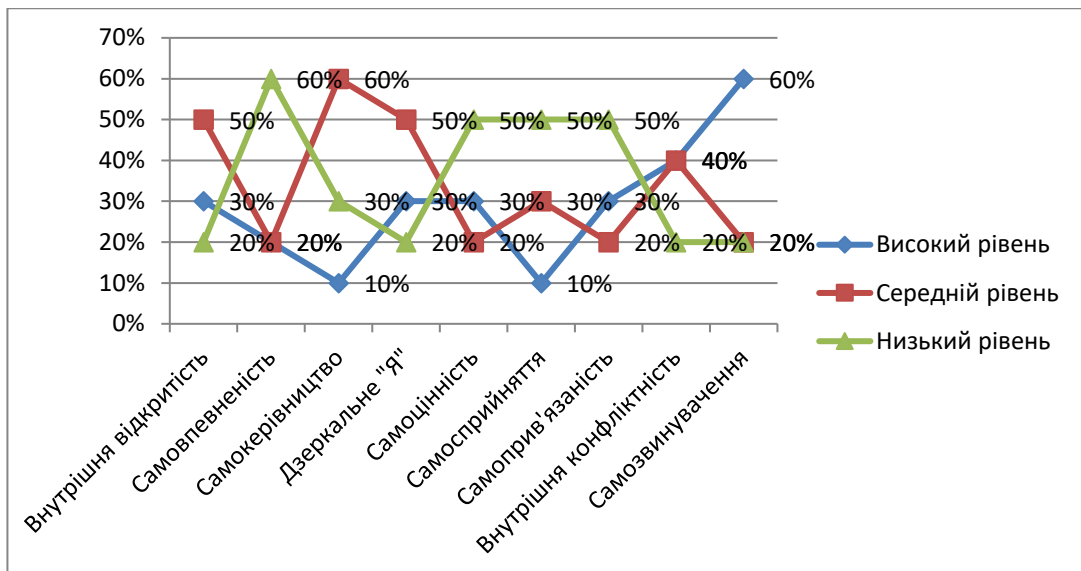

Рисунок 2.10. Співвідношення результатів дослідження за методикою «Тест-опитувальник самоствавлення»

Співвідношення результатів дослідження за методикою «Тест-опитувальник самоствавлення» у групі майбутніх психологів, які активно використовують медіатехнології у своїй діяльності, представлено на рис 2.11.

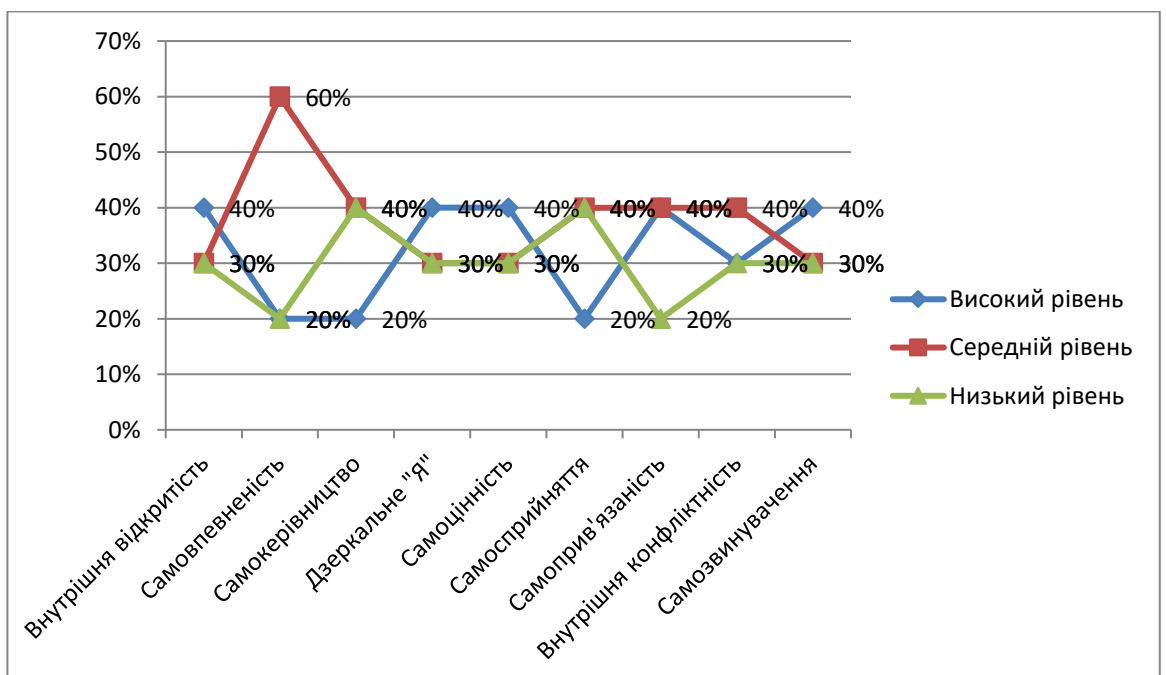

Рисунок 2.11. Співвідношення результатів дослідження за методикою «Тест-опитувальник самоствавлення»

Отже, слід зауважити, що в структурі самоствавлення особистості у майбутніх психологів обох груп присутні певні особливості. Показники,

отримані після оцінки їх результатів, вказують на наявність негативних тенденцій. Так, опитувані майбутні психологи майже не впевнені в собі, завжди схильні до невиправданих звинувачень і сумнівів. Часто вони вважають за краще піти від відповідальності і перекласти її на інших. Якщо середній показник переважає за рівнем самооцінки серед представників цієї групи, то такий фактор, як симпатія до себе, вже демонструє тенденцію показників до кореляції з низьким рівнем. Однак, згідно з фактором самоприниження, існують переваги вищого рівня, які доводять негативне само ставлення.

Для встановлення достовірності результатів емпіричного дослідження нами було застосовано t-критерій Стьюдента.

Цей критерій призначений для порівняння двох залежних вибірок і ґрунтується на порівнянні середніх значень цих вибірок за певними показниками.

Результати порівняння рівня життєстійкості в групах майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, та майбутніх психологів, які не використовують медіатехнології, наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Значимі відмінності в показниках життєстійкості в групах майбутніх психологів, які використовують медіатехнології (n=20), та майбутніх психологів, які не використовують медіатехнології (n=10)

Показник	Майбутні психологи, які використовують медіатехнології	Майбутні психологи, які не використовують медіатехнології	Значимість t-Стьюдента
Тривога	10,8	7,1	0,016
Депресія	8,2	5,7	0,016

Статистична двостороння значимість за t-критерієм Стьюдента складає менше 0,05, що свідчить про наявність значимих відмінностей між вибірками та дозволяє зробити висновок про значно вищий рівень схильності до

життєстійкості в групі майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, порівняно з представниками групи майбутніх психологів, які не використовують медіатехнології.

Результати порівняння рівня сформованості базових переконань в групах майбутніх психологів, які використовують медіатехнології (n=20), та майбутніх психологів, які не використовують медіатехнології (n=10), наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Значимі відмінності в показниках сформованості базових переконань у групах майбутніх психологів, які використовують медіатехнології (n=20), та майбутніх психологів, які не використовують медіатехнології (n=10)

Показник	Майбутні психологи, які використовують медіатехнології	Майбутні психологи, які не використовують медіатехнології	Значимість t-Стьюдента
Сформованість базових переконань	84,03	76,8	0,062

Статистична двостороння значимість за t-критерієм Стьюдента складає більше 0,05, що свідчить про дещо вищий рівень сформованості базових переконань майбутніх психологів, які використовують медіатехнології.

Результати порівняння рівня внутрішнього комфорту в групах майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, та майбутніх психологів, які не використовують медіатехнології, наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

**Значимі відмінності в показниках внутрішнього комфорту в
групах майбутніх психологів, які використовують медіатехнології (n=20),
та майбутніх психологів, які не використовують медіатехнології (n=10)**

Показник	Майбутні психологи, які використовують медіатехнології	Майбутні психологи, які не використовують медіатехнології	Значимість t-Стьюдента
Внутрішній комфорт	49,08	47,9	0,062

Статистична двостороння значимість за t-критерієм Стьюдента складає більше 0,05, що свідчить про дещо вищий рівень внутрішнього комфорту в групі майбутніх психологів, які використовують медіатехнології. Проте відмінність між представниками цієї групи та представниками групи майбутніх психологів, які не використовують медіатехнології, не є дуже значною, що свідчить про подібність оцінювання власного внутрішнього комфорту в обох групах.

Отримані результати за методиками підтверджують наявні значущі відмінності в групах майбутніх психологів, які використовують медіатехнології, та майбутніх психологів, які не використовують медіатехнології, за t-критерієм Стьюдента.

2.3. Рекомендації з використання медіатехнологій у роботі з формування професійних компетентностей у майбутніх психологів

На основі отриманих у ході попередньої діагностики відомостей було розроблено рекомендації стосовно використання медіатехнологій у роботі з формування професійних компетентностей у майбутніх психологів.

Розроблені рекомендації передбачали застосування медіатехнологій у роботі з формування професійних компетентностей у майбутніх психологів. Полем реалізації рекомендацій став такий різновид медіатехнологій як

медіапроекування. Робота має бути спрямована на формування у майбутніх психологів фахових навичок успішної діяльності в межах створення медіапроектів, розвиток уміння обирати оптимальну стратегію поведінки, що забезпечувала б досягнення результату, можливості співпраці з кожним членом команди, проектування командного успіху та успішного прогресу в змагальних умовах, прийняття складних рішень у стислі терміни, прогнозування та передбачення можливих дій.

Мета використання медіатехнологій у роботі з формування професійних компетентностей у майбутніх психологів: формування в студентів стійких навичок командної роботи, а також розвиток логічного мислення, креативності й реакції.

Виконання рекомендацій до використання медіатехнологій у роботі з формування професійних компетентностей у майбутніх психологів передбачає такі результати, відповідно до яких, студент повинен уміти:

правильно розподіляти індивідуальні професійні ресурси під час роботи над медіапроектом;

грамотно аналізувати ситуацію під час створення медіапроекту, враховуючи як власні, так і командні можливості;

обирати правильні рішення, враховуючи можливості й ресурси команди; аналізувати кожен етап створення медіапроекту.

До основи використання медіатехнологій у роботі з формування професійних компетентностей у майбутніх психологів були покладені такі провідні методичні принципи.

Принцип співробітництва передбачає суб'єкт-суб'єктну взаємодію майбутніх психологів, їхню рівноправну, активну спільну діяльність, де вони виступають суб'єктами командної роботи, де результат залежить від кожного індивідуально. Суб'єкт-суб'єктна взаємодія полягає в усвідомленні суб'єктами цілей, умов, змісту та способів діяльності, адекватному оцінюванні її результатів.

Відносини майбутніх психологів будуються на основі діалогу, що створює оптимальні передумови для ефективного спілкування рівних за статусом людей, які приймають, поважають один одного, які вміють слухати та сприймати чужу точку зору та адекватно на неї реагувати.

Принцип продуктивності діяльності полягає у обов'язковості отримання продукту самостійної діяльності, що постає однією з важливих умов успішної реалізації майбутнього психолога.

Принцип єдності групової та індивідуальної форм підготовки. Цей принцип зумовлений тим, що індивід стає особистістю, завдяки, з одного боку, його спілкуванню та взаємодії з колегами, а з іншого – у ході прагнення до особистого результату.

Завдяки сучасним процесам цифровізації та медіатизації суспільства діяльність психолога закономірно переходить у медійний простір. Розвиток інформаційних технологій та медіаіндустрії призвело до розширення та трансформації форматів та способів комунікації психолога з аудиторією, консультування та освіти, надання допомоги клієнтам – публікації досвіду роботи та своїх роздумів та у ЗМІ та на різних мережевих ресурсах, онлайн-консультування клієнтів (відео-, аудіо - та текстові консультації), мережеві групи підтримки, інтерактивні курси тощо.

Сьогодні мас-медіа постають невід'ємною частиною соціального інституту надання психологічної допомоги та підтримки населенню, а також важливим інструментом у вирішенні нових практико-орієнтованих завдань, пов'язаних із психологічною освітою. Медіа використовуються і як інструмент, і як майданчик для надання психологічної допомоги.

Сучасний психолог має використовувати технології проектної діяльності, зокрема метод медіапроекування. Це є запорукою надання успішної психологічної допомоги – підвищення психологічної грамотності та культури, психологічної освіти та консультування.

Медіа – це широке поняття, яке включає у собі сукупність технологічних засобів і прийомів, які слугують для передачі інформаційного повідомлення.

Медіапроект визначається як проект у сфері діяльності засобів масової інформації. Поняття медіапроект тлумачиться дуже широко – від медіапродуктів проектів у сфері медіабізнесу, реклами та інформаційних комунікацій та дослідницьких робіт студентів, виконаних за допомогою мультимедійних технологій, до виду медіамистецтва.

Можна виділити кілька основних напрямів роботи з медіатехнологіями у діяльності майбутнього психолога:

1. Ефекти ЗМІ. Цей напрямок фокусується на тому, як засоби масової інформації впливають на окремих людей та суспільство. У ньому досліджується вплив засобів масової інформації на відносини, установки та переконання, емоції, поведінку та когнітивні процеси.

2. Застосування медіатехнологій та задоволення потреб. Цей напрямок фокусується на тому, чому люди використовують засоби масової інформації та які потреби задовольняють. Досліджується, як ЗМІ задовольняють різні потреби – отримання інформації, розваги, соціальної взаємодії, самовираження, підвищення самооцінки.

3. Медіаграмотність у діяльності майбутнього психолога передбачає, як люди можуть критично оцінювати та використовувати повідомлення ЗМІ. Цей напрям включає в себе розвиток навичок інтерпретації, аналізу та створення медіаконтенту, а також розуміння етичних та соціальних наслідків використання медіа.

4. Взаємодія психолога із комп'ютером. Цей напрямок фокусується на розробці та оцінці технологічних інтерфейсів, зручних у використанні, доступних для користувачів. Майбутні психологи мають знати, який вплив медіатехнології мають на людську поведінку, емоції та пізнання, і як їх можна оптимізувати для покращення користувацького досвіду та продуктивності.

5. Віртуальна реальність та доповнена реальність у діяльності майбутнього психолога. Цей напрямок фокусується на психологічних ефектах імерсивних технологій, таких як віртуальна та доповнена реальність. Майбутні психологи мають розглянути, як ці технології впливають на залучення, емоції

та поведінку людей, і як їх можна використовувати для освіти, навчання, терапії та розваг.

Найбільш доречним із точки зору впровадження медіатехнологій до освітнього процесу майбутніх психологів, на наш погляд, є визначення медіапроекту як структури, призначеної для створення медіапродуктів, виконання робіт та надання послуг у психологічній сфері, а також створення нових та реорганізації наявних медіаорганізацій. Контент проекту розміщується на всіх можливих майданчиках, що дозволяє розширити його аудиторію, і таким чином він стає медіапроектom.

Медіапроект має на меті також аудиторію для впливу, а ще очікувані творцями результати. Майданчиками для реалізації медіапроектів можуть виступати друковані, аудіовізуальні та електронні ЗМІ, серед останніх – сайти, мобільні програми, канали в соціальних мережах. Для запуску та просування медіапроекту бажано використовувати кілька різних каналів взаємодії з аудиторією, наприклад, створення сайту, ведення блогу у соціальних мережах, використання e-mail розсилок та реклами у пошуковій видачі.

Таким чином, медіапроекування перестає бути вузьким напрямом у менеджменті чи журналістській діяльності, але й активно використовується фахівцями у галузі психології. Медіатехнології виступають не лише засобом онлайн-взаємодії, а й офлайн-заходи проводяться з активним застосуванням сучасних технічних та аудіовізуальних засобів.

Можна виділити низку функцій медіапроекування у діяльності психолога.

Психологічне просвітництво. Психологічні знання знаходяться у відкритому доступі до мережі. З будь-якої проблеми можна знайти рекомендації та поради, вправи та техніки. Статті, вебінари, онлайн-курси, спілкування на психологічних форумах – це дозволяє транслювати психологічні знання за межі наукових кіл, поширити їх серед широкого загалу. Доцільно якнайактивніше включати медіа в практику реалізації проектів щодо

підвищення психологічної грамотності суспільства та демонстрації цінності психологічних знань.

Психологічне консультування. Онлайн-консультування – реалії нашого часу. Спілкування за допомогою відеозв'язку значно економить час, це зручно та досить ефективно. Консультування за допомогою текстових повідомлень або аудіозв'язку допомагає багатьом людям подолати страх саморозкриття перед психологом.

Полегшення пошуку та підбору психолога. На психологічних онлайн-сервісах можна переглянути анкети фахівців, побачити фото та відеопривітання, ознайомитись з публікаціями. Прочитавши статтю, людина формує свою думку про спеціаліста, що полегшує надалі встановлення контакту. Заочно познайомившись із психологом таким чином, клієнту легше зупинити свій вибір на фахівцеві.

Відеоролики також сприяють формуванню цілісного образу психолога. Побачивши, як психолог подає інформацію, як він виглядає та спілкується, клієнт робить висновки про те, чи допоможе йому такий фахівець, чи можна йому довіритися тощо.

Психологічна допомога та підтримка. При необхідності можна зареєструватися на психологічному форумі, описати свою ситуацію та отримати підтримку користувачів та фахівців. Якщо є гостра необхідність, сталося щось, з чим людина не може зараз самостійно впоратися, терміново потрібно поговорити, можна звернутися до безкоштовної онлайн-служби, де працюють фахівці та підготовлені волонтери – по телефону, електронною поштою або онлайн у чаті.

Таким чином, технологія медіапроекування у підготовці майбутніх психологів містить великий педагогічний потенціал, особливо у сучасній ситуації підвищеної стресогенності. Діяльність психолога потребує медійної оформленості, що дозволяє розширити аудиторію та поширити психологічні знання серед більшої кількості людей.

Психолога сьогодні вже важко уявити без медійної складової у його роботі. Ця професія, поряд з інтернет-медициною та багатьма іншими сферами діяльності, стає інтегрованою в цифрове середовище сучасного суспільства та потребує безумовного занурення у сферу медіапроекування, забезпечуючи комунікацію та виконання своїх обов'язків – психологічної допомоги населенню.

Висновки до другого розділу

Дослідження поточного рівня сформованості професійних компетентностей у майбутніх психологів було проведено на базі Національного авіаційного Університету протягом березня-квітня 2024 року. Вибірка дослідження складалася з 30 студентів спеціальності «Психологія» (хлопці та дівчата, віком від 18 до 22 років). Через низку безпекових причин дослідження проводилося в режимі онлайн, за допомогою сервісу «Google-форми».

Для виявлення сформованості професійних компетентностей у майбутніх психологів нами розроблено такий діагностичний інструментарій:

1. Авторська анкета.
2. Методика «Шкала базових переконань Янов-Бульман»;
3. Тест життєстійкості С. Мадді в адаптації Д. Леонтєєва;
4. Методика внутрішнього комфорту («Тест-опитувальник самовідношення» В.В. Століна, С.Р. Пантелеєва;

За підсумками анкетування можна виділити такі провідні тенденції використання медіатехнологій майбутніми психологами. Так, більшість студентів використовують медіатехнології на щодень. Вони послуговуються медіатехнологіями як для того, аби підготуватися до навчання в університеті, так і з метою самоосвіти. Майбутні психологи надають перевагу перегляду відеоблогів та прослуховуванню подкастів на психологічну тему, авторами яких є відомі науковці в галузі психології та психологи-практики.

Після проходження анкетування всі студенти, які брали участь у дослідженні, були поділені на дві групи за показником використання медіатехнологій у власній діяльності. Першу групу склали 20 студентів, які активно використовують медіатехнології у своїй діяльності. До складу другої групи увійшли 10 студентів, використання якими медіатехнологій у власній діяльності не є активним або зовсім відсутнє.

За результатами психодіагностичної методики «Шкала базових переконань» виявлено переважання середніх і низьких показників. Це говорить про те, що майбутній опитаний психолог в значній мірі не вірить в світову справедливість і спирається на логічні закони організації існування. Вони вважають, що в сучасному світі вони принаймні рівні, якщо не більше, ніж позитивні, і думка майбутніх психологів, опитаних з урахуванням негативних факторів, що мають значний вплив на життя людей, полягає в тому, що більшість з них сповнені песимізму щодо власних цінностей, тому що вони звикли довіряти свої ролі. на тлі їх успіху. Цей песимізм загрожує тим фактом, що в одній з успішних ситуацій внесок в їх досягнення приписується іншим людям або щасливою випадковістю.

За підсумками використання методики «Тест життєстійкості» в учасників дослідження були виявлені наступні закономірності психологічної ідентифікації цієї ознаки. Таким чином, майже за всіма шкалами тесту було відзначено перевагу середнього рівня.

Учасники дослідження мають певну систему переконань про себе, світ і свої стосунки з ним. Така відносна визначеність життєвих пріоритетів дозволяє відносно стабільно протистояти стресовим ситуаціям, але, крім того, в найважчі життєві ситуації потрібна допомога більш соціально значущих колег. Зазвичай вони вірять у можливість успішної боротьби за позитивні зміни в житті і завжди готові боротися самостійно, без зовнішньої підтримки та спонукання.

Учасники дослідження, як правило, задоволені складністю своєї поточної діяльності та контактами навколо них. Але вони не відчувають себе

досить впевнено, щоб ризикувати, поліпшити своє нинішнє становище. Вони характеризуються переконанням, що всі події, що відбуваються з ними, позитивно впливають на їх розвиток, оскільки вони отримують цінний досвід, будь то позитивний чи негативний.

Слід зазначити, що в структурі самоствавлення у майбутніх психологів присутні деякі особливості. Показники, отримані після оцінки їх реакції, вказують на наявність негативних тенденцій. Так, опитуваний майбутній психолог майже не впевнений в собі, завжди схильний до невиправданих звинувачень і сумнівів. Часто вони вважають за краще піти від відповідальності і перекласти її на інших. Якщо середній показник переважає за рівнем самооцінки серед представників цієї групи, то такий фактор, як симпатія до себе, вже демонструє тенденцію показників до кореляції з низьким рівнем. Однак, згідно з самопринижувальним фактором, існують переваги вищого рівня, які доводять негативне самоствавлення.

На основі отриманих у ході попередньої діагностики відомостей було розроблено програму використання медіатехнологій у роботі з формування професійних компетентностей у майбутніх психологів.

Розроблені рекомендації передбачали застосування медіатехнологій у роботі з формування професійних компетентностей у майбутніх психологів. Полем реалізації рекомендацій став такий різновид медіатехнологій як медіапроекування. Робота має бути спрямована на формування у майбутніх психологів фахових навичок успішної діяльності в межах створення медіапроектів, розвиток уміння обирати оптимальну стратегію поведінки, що забезпечувала б досягнення результату, можливості співпраці з кожним членом команди, проектування командного успіху та успішного прогресу в змагальних умовах, прийняття складних рішень у стислі терміни, прогнозування та передбачення можливих дій.

ВИСНОВКИ

Професійна компетентність постає відображенням метасистеми «людина-професія» («людина-діяльність», суб'єкт-об'єкт) та зумовлюється закономірностями процесу особистісно-професійного розвитку, формування професіонала, рівнем професіоналізму конкретного фахівця, особливостями професіоналізації. У своєму розвитку професійна компетентність зазнає складної динаміки і може характеризуватись різною повнотою відображення, ступенем інтегрованості її складових. Із мірою вираженості показників професійної компетентності пов'язане визначення рівня сформованості її як динамічного системного утворення. У міру набуття фахівцем професійного досвіду в психологічному змісті його професійної компетентності зростатиме цілісність, гармонійність, інтегрованість компонентів, поглиблюватиметься осмислення суб'єктивно-особистісного змісту, дедалі більше розширюватиметься ціннісно-смісловий аспект діяльності.

Основними якостями особистості, що характеризують професійну зрілість психолога та здатність діяти як на рольовому, так і на особистісному рівнях професійного функціонування, є творча спрямованість суб'єктної позиції, розвиненість моральної свідомості, сформованість внутрішньої мотивації морального вибору у життєвих ситуаціях. В цілому, чим зрілішою стає особистість психолога, тим глибший його професіоналізм.

Психологічний портрет студента – майбутнього психолога характеризують помірний рівень загальної суб'єктності, високий рівень життєвої творчості (зазвичай тип «перетворювач» або «гармонізатор»). У міру оволодіння професією посилюється тенденція спрямованості на зовнішній світ, у своїй діяльності спроби і помилки особистих самозмін змінюються цілеспрямованим самовдосконаленням. Суб'єктність майбутнього психолога опосередковується прагненням до самоствердження і розвиненою рефлексією.

Медіатехнології відіграють важливу роль у формуванні професійних цінностей серед молоді та надають їм широкий спектр можливостей для

самовизначення та професійного розвитку. Важливо, щоб молоді люди критично ставилися до інформації, отриманої через засоби масової інформації, і шукали різні джерела інформації, щоб отримати всебічне уявлення про потенційні професії. Навчальні заклади, батьки та опікуни прагнуть допомогти молодим людям розвинути навички критичного мислення, необхідні для навігації по складному світу засобів масової інформації та професійного самовизначення.

Дослідження поточного рівня сформованості професійних компетентностей у майбутніх психологів було проведено на базі Національного Авіаційного Університету протягом березня-квітня 2024 року. Вибірка дослідження складалася з 30 студентів спеціальності «Психологія» (хлопці та дівчата, віком від 18 до 22 років). Через низку безпекових причин дослідження проводилося в режимі онлайн, за допомогою сервісу «Google-форми».

Для виявлення сформованості професійних компетентностей у майбутніх психологів нами розроблено такий діагностичний інструментарій:

1. Авторська анкета.
2. Методика «Шкала базових переконань Янов-Бульман»;
3. Тест життєстійкості С. Мадді в адаптації Д. Леонтєєва;
4. Методика внутрішнього комфорту («Тест-опитувальник самовідношення» В.В. Століна, С.Р. Пантелеєва;

За підсумками анкетування можна виділити такі провідні тенденції використання медіатехнологій майбутніми психологами. Так, більшість студентів використовують медіатехнології на щодень. Вони послуговуються медіатехнологіями як для того, аби підготуватися до навчання в університеті, так і з метою самоосвіти. Майбутні психологи надають перевагу перегляду відеоблогів та прослуховуванню подкастів на психологічну тему, авторами яких є відомі науковці в галузі психології та психологи-практики.

Після проходження анкетування всі студенти, які брали участь у дослідженні, були поділені на дві групи за показником використання

медіатехнологій у власній діяльності. Першу групу склали 20 студентів, які активно використовують медіатехнології у своїй діяльності. До складу другої групи увійшли 10 студентів, використання якими медіатехнологій у власній діяльності не є активним або зовсім відсутнє.

За результатами психодіагностичної методики «Шкала базових переконань» виявлено переважання середніх і низьких показників. Це говорить про те, що майбутній опитаний психолог в значній мірі не вірить в світову справедливість і спирається на логічні закони організації існування. Вони вважають, що в сучасному світі вони принаймні рівні, якщо не більше, ніж позитивні, і думка майбутніх психологів, опитаних з урахуванням негативних факторів, що мають значний вплив на життя людей, полягає в тому, що більшість з них сповнені песимізму щодо власних цінностей, тому що вони звикли довіряти свої ролі. на тлі їх успіху. Цей песимізм загрожує тим фактом, що в одній з успішних ситуацій внесок в їх досягнення приписується іншим людям або щасливою випадковістю.

За підсумками використання методики «Тест життєстійкості» в учасників дослідження були виявлені наступні закономірності психологічної ідентифікації цієї ознаки. Таким чином, майже за всіма шкалами тесту було відзначено перевагу середнього рівня.

Учасники дослідження мають певну систему переконань про себе, світ і свої стосунки з ним. Така відносна визначеність життєвих пріоритетів дозволяє відносно стабільно протистояти стресовим ситуаціям, але, крім того, в найважчі життєві ситуації потрібна допомога більш соціально значущих колег. Зазвичай вони вірять у можливість успішної боротьби за позитивні зміни в житті і завжди готові боротися самостійно, без зовнішньої підтримки та спонукання.

Учасники дослідження, як правило, задоволені складністю своєї поточної діяльності та контактами навколо них. Але вони не відчують себе досить впевнено, щоб ризикувати, поліпшити своє нинішнє становище. Вони характеризуються переконанням, що всі події, що відбуваються з ними,

позитивно впливають на їх розвиток, оскільки вони отримують цінний досвід, будь то позитивний чи негативний.

Слід зазначити, що в структурі самоствавлення у майбутніх психологів присутні деякі особливості. Показники, отримані після оцінки їх реакції, вказують на наявність негативних тенденцій. Так, опитуваний майбутній психолог майже не впевнений в собі, завжди схильний до невиправданих звинувачень і сумнівів. Часто вони вважають за краще піти від відповідальності і перекласти її на інших. Якщо середній показник переважає за рівнем самооцінки серед представників цієї групи, то такий фактор, як симпатія до себе, вже демонструє тенденцію показників до кореляції з низьким рівнем. Однак, згідно з самопринижувальним фактором, існують переваги вищого рівня, які доводять негативне самоствавлення.

На основі отриманих у ході попередньої діагностики відомостей було розроблено програму використання медіатехнологій у роботі з формування професійних компетентностей у майбутніх психологів.

Розроблені рекомендації передбачали застосування медіатехнологій у роботі з формування професійних компетентностей у майбутніх психологів. Полем реалізації рекомендацій став такий різновид медіатехнологій як медіапроекування. Робота має бути спрямована на формування у майбутніх психологів фахових навичок успішної діяльності в межах створення медіапроектів, розвиток уміння обирати оптимальну стратегію поведінки, що забезпечувала б досягнення результату, можливості співпраці з кожним членом команди, проектування командного успіху та успішного прогресу в змагальних умовах, прийняття складних рішень у стислі терміни, прогнозування та передбачення можливих дій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Апостол О.В. Професійний імідж викладачів закладів вищої освіти як проблема педагогічної теорії та практики. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 05. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2019. Вип. 72. С. 27–31.
2. Артишкова І. В. Застосування брендингу особистості для створення ділової репутації. *Модернізація та наукові дослідження: парадигма інноваційного розвитку суспільства і технологій*: матеріали II Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Київ, 24–25 січня 2020 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. Київ: ГО «Інститут інноваційної освіти», 2020. С. 201-216.
3. Біла О. Формування професійного іміджу фахівців морської галузі у процесі фахової підготовки. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2022. Вип. 58. С. 11-17.
4. Білозерська С. Аксіологічні основи формування професійного іміджу майбутнього педагога. *Вчені записки ТНУ імені В. Вернадського*. 2022. Т. 33 (72). № 2. С. 133 – 138
5. Браєвська А. І. Формування успішного іміджу керівника в дистанційних умовах роботи. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2021. № 18. С. 152-158.
6. Буканов Г. М. Особливості іміджу керівника закладу соціального обслуговування на регіональному рівні: теоретико-емпіричні аспекти. *Габітус*. 2019. Вип. 6. С. 30-35.
7. Варцаба Н. В. Комунікативні технології у процесі іміджмейкінгу та особливості їх застосування у сфері іміджу корпорації. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2019. № 4. С. 102- 109.
8. Возна Л. Б., Босак О. В. Формування іміджу лідера для ефективного управління персоналом. *Молодий вчений*. 2019. № 4(2). С. 471-475.

9. Волинець І.М. Особистісний імідж сучасного педагога загальноосвітнього навчального закладу. *Електронне наукове фахове видання «Народна освіта»*. 2019. Вип. 1. С. 32-36
10. Галицька Е., Донкоглова Н. Основні характеристики іміджу викладача вищої школи та чинники впливу на нього. *Наукові записки НаУКМА*. Економічні науки. 2022. Вип. 7 (1). С. 29–34.
11. Грень Л., Курбанова М. Шляхи формування професійного іміджу майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук у закладах вищої освіти: порівняльний аналіз вітчизняного і зарубіжного досвіду. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2022. № 4. С. 25-37.
12. Гринчук О., Назарчук Н. Імідж майбутнього психолога: особливості уявлень студентської молоді. *Збірник наукових праць: психологія*. ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ. 2019. Вип. 23. С. 26-35.
13. Грицак Н. Професійний імідж майбутнього вчителя зарубіжної літератури: від навчання до практики. *Educological discourse*. 2021. № 4 (35). С. 84-102.
14. Довга Т. Я. Особистісно-професійний імідж майбутнього вчителя початкової школи: теоретико-технологічний аспект: монографія. Дніпро: Середняк Т. К., 2020. 484 с.
15. Довга Т. Я. Технологія формування іміджу майбутнього вчителя початкової школи: інтерактивний інструментарій. *Витоки педагогічної майстерності: журнал: Серія: Педагогічні науки / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка*. Полтава, 2020. Вип. 25. С. 87–91.
16. Довга Т. Я. Імідж-дизайн особистості викладача в освітньому середовищі університету. *Педагогічні науки: теорія та практика*. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2022. № 2 (42). С. 146–153.
17. Довга Т. Я. Імідж-дизайн особистості педагога як елемент педагогічного дизайну. *Науковий вісник Льотної академії*. Серія: Педагогічні

науки. Збірник наукових праць / Гол. ред. Т. С. Плачинда. Кропивницький: «Поліум», 2022. Вип. 11. С. 50–57.

18. Долженков О. Управління іміджем сучасного менеджера освіти. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2019. Вип. 22. С. 19- 26.

19. Дудчак Г. Формування педагогічного іміджу в майбутніх учителів НУШ. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2020. Вип. 2 (22). С. 56–63.

20. Ждан В. М. Формування професійного іміджу майбутнього лікаря. *Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи* : зб. статей VII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 24–25 листопада 2022 р. Полтава, 2022. С. 3–6.

21. Ждан В. М., Кітура Є. М., Бабаніна М. Ю., Кир'ян О. А., Ткаченко М. В. Формування сучасного іміджу викладача вищої школи. *Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи* : зб. статей VI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 25-26 листоп. 2021 р. Полтава, 2021. С. 10-13.

22. Заєць Н. Ю. Вплив тайм-менеджменту керівника на розвиток позитивного іміджу загальноосвітнього навчального закладу. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Серія : Педагогічні науки. 2019. Вип. 142. С. 45-50.

23. Калагурка Х. Розвиток професійного іміджу вчителя в умовах сучасної школи. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2022. Вип. 1 (50). С. 116 – 119.

24. Кічук Н. Відображення творчої особистості майбутнього фахівця морської галузі у феномені професійного іміджу. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2022. Вип. 58. С. 72-78.

25. Козлова О., Гребеник, Т. Волосяк Т. Структура професійного іміджу майбутніх педагогів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*: науковий журнал. 2019. № 10 (94). С. 62–74.

26. Коркішко А.В. Педагогічні умови формування професійного іміджу майбутніх магістрів педагогіки вищої школи: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / ДВНЗ «Донбаський держ. пед. ун-т». Слов'янськ, 2019. 357 с.

27. Коркішко А. В. Інтелект-карта як засіб систематизації знань з формування професійного іміджу магістрів педагогіки вищої школи. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Том 79. № 5. С. 229-242.

28. Кравець Р.Е. Концептуальний простір поняття «професійний імідж» у наукових психолого-педагогічних дослідженнях. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*: зб. наук. пр. / [редкол.: Т.І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя: КПУ, 2019. № 65. Т.2. С. 53-57.

29. Кравець Р.Е. Педагогічний імідж майбутнього політолога як компонент його професійної культури. *Інноваційна педагогіка*: науковий журнал. Одеса: Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, 2019. Вип. 11. Т.2. С. 67-70.

30. Кравець Р.Е. Педагогічний супровід іміджеформуючої діяльності майбутніх політологів. *Теоретичні та практичні аспекти розвитку сучасної педагогіки та психології*: Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м Львів, 26–27 червня 2020 року). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2020. С. 98-102.

31. Кравець Р.Е. Практичні шляхи розвитку в майбутніх політологів потреби у створенні професійного іміджу. *Наукові досягнення, відкриття та шляхи розвитку педагогічної науки*: Матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції (м. Запоріжжя, 29–30 травня 2020 року). Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2020. Ч.1. С. 152-157.

32. Кравець Р.Е. Професійні вимоги до формування іміджу майбутнього політолога. *Vysokoškolská edukácia pre "digitálnu" spoločnosť a v "informačnej" spoločnosti* : Vedecký medzinárodný recenzovaný zborník. Časť 2. Vzdelávanie, zručnosti a trh práce. Technical University of Kosice. Kosice, Slovakia, 2019. P. 152-158.

33. Кравець Р.Е. Професійний імідж майбутнього політолога: структурно-функціональна модель феномену. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Серія «Педагогіка та психологія». 2020. Вип. 2 (10). Ч.1. С. 31-34.

34. Кравець Р.Е. Професійний імідж як важливий крок на шляху формування професійного акме. *Проблеми та шляхи реалізації компетентнісного підходу в сучасній освіті*: матеріали Міжнародної науково-методичної Інтернет-конференції, (м. Харків, 14-15 травня 2020 року). Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2020. С. 305-309.

35. Кравець Р.Е. Професійний імідж як структурний компонент професійного статусу фахівця. *Психологія та педагогіка сучасності: проблеми та стан розвитку науки і практики в Україні* : Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 23-24 серпня 2019 року). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2019. С. 101-104.

36. Кравець Р.Е. Структурна модель професійного іміджу майбутнього політолога. *Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції*: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачєво, 24-25 жовтня 2019 року). Мукачєво: Вид-во МДУ, 2019. С. 239-241.

37. Кравець Р. Формування професійного іміджу майбутніх політологів у квазіпрофесійній діяльності. *Vzdelávaním k perspektívnejmu uplatneniu*. Časť 2. Technical University of Kosice. Kosice, Slovakia, 2020. P.208-214

38. Кравець Р.Е. Шляхи формування професійного іміджу майбутнього політолога. *Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. (м. Запоріжжя, 7-8 лютого 2020 року). Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2020. Ч.1. С. 111-115.

39. Кравець Р.Е., Резван О.О. Стратегії організації іміджеформуючої діяльності майбутніх політологів. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. Педагогічні науки. 2020. № 1 (19). С. 264-270.
40. Кравченко О. Теоретичні засади визначення змісту категорії «самовиявлення особистості». *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 27. Том 3. С. 157-162.
41. Куземко Л.В. Формування іміджу педагога як складник його особистіснопрофесійного розвитку. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 71, Т. 2. С. 127–131.
42. Кульчицький В. Функції та структурні складові позитивного іміджу педагога закладу вищої освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2022. № 1 (50). С. 149–152.
43. Кушнір І. Критерії сформованості професійно-комунікативного іміджу іноземних студентів медичних спеціальностей. *Український Педагогічний журнал*. 2022. № 1. С. 80–86.
44. Лаврентій А. С. Імідж як предмет наукового аналізу. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. Серія: Державне управління. 2019. № 3. С. 30-38.
45. Лимар Л.В. Поняття соціальної компетентності сімейного лікаря як різновиду його професійної компетентності. *Актуальні проблеми психології. Правничий випуск університету «Крок»*. 2019. Вип. 34. С. 135–143.
46. Лугова В., Чумак Г. Формування професійного іміджу викладача в закладах вищої освіти. *Адаптивне управління: теорія і практика*. Серія «Педагогіка». 2019. Вип. 6 (11). С. 81-103.
47. Марусинець М.М., Долгопол О.О., Соціально-гуманітарний контекст формування іміджу майбутнього політолога. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Сер.: Педагогічні науки. зб. наук. пр. 2020. № 2. С. 47-53

48. Мироненко Н. В. Формування власного іміджу студентів у процесі вивчення дисципліни «Технологія побутової діяльності». *Наукові записки*. 2020. Вип. 191. С. 115-119.

49. Митцева О.С. Педагогічні умови формування професійного іміджу майбутніх фахівців з інформаційних технологій у процесі вивчення дисциплін соціально-гуманітарного циклу: теоретичний аспект. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 5. С. 116-119.

50. Митцева О.С. Професійний імідж фахівця: суть, функції, структура. *Педагогіка та психологія: збірник наукових праць*. Харків, 2019. Вип. 59. С. 191-200.

51. Мурзіна О.А. Формування ціннісних орієнтацій в системі вищої освіти / О. А. Мурзіна, В. О. Мирошніченко, А. О. Каблуков, І. О. Костенко. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 1. С. 67–72.

52. Навроцька М. М. Розвиток професійного іміджу педагога в системі післядипломної педагогічної освіти: дис. на здобуття наук. ступеня 261 канд. пед. наук : 13.00.04; Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2019. 250 с.

53. Олексієнко М. Вплив медіатехнологій на формування професійних цінностей в юнацькому віці. *ПОЛІТ. Сучасні проблеми науки. Гуманітарні науки: тези доповідей XXIV Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених: [у 2-х т.]. Т. 1 (м. Київ, 02-05 квітня 2024 р.) / [ред. кол.:Н.І.Мельник, А.М.Кокарева та ін.]; Національний авіаційний університет. К.: НАУ, 2024. 405 с.*

54. Остраус Ю.М. Педагогічні умови формування професійно-комунікативної культури майбутніх сімейних лікарів. Дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед.н. за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2020. 370 с.

55. Плачинда Т. С. , Довга Т. Я. Імідж студента закладу вищої освіти. *Науковий вісник Льотної академії*. Серія: Педагогічні науки. Збірник наукових праць / Гол. ред. Т. С. Плачинда. Кропивницький: ЛА НАУ, 2020. Вип. 7. С. 80–86.
56. Плачинда Т. С., Довга Т. Я., Левченко О. О. Інтерпретування оцінних суджень суб'єктів освітньої діяльності щодо іміджу викладача ЗВО. *Науковий вісник Льотної академії*. Серія: Педагогічні науки. Збірник наукових праць / Гол. ред. Т. С. Плачинда. Кропивницький: ЛА НАУ, 2019. Вип. 6. С. 104–113.
57. Позднишев Є. В. Соціально-психологічні основи формування іміджу суб'єктів спортивної діяльності: дис... д-ра пед. наук: 19.00.05 – соціальна психологія, психологія соціальної роботи. Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Київ. 2019. 534 с.
58. Пшенична Л. Імідж керівника – важлива складова кар'єри управлінця. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2019. № 6. С. 233-250.
59. Рушелюк І. О. Формування позитивного іміджу державного службовця. *Публічне управління та адміністрування: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. проблемам публічного управл. (Житомир, 15 травня 2020 р.)* Житомир, 2020. С. 806.
60. Саричев Ю. О. Іміджеве забезпечення як вид інформаційного забезпечення в системі державного управління. *Науковий часопис Академії національної безпеки*. 2019. № 2. С. 69-88.
61. Серман Л. І. Педагогічні умови формування професійного іміджу у майбутнього вчителя іноземних мов : дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2020. 250 с.
62. Сікорська О. О. Формування професійного іміджу майбутніх лікарів як педагогічна проблема. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 41, т. 3. С. 211–216.

63. Сімашко І. П. Формування позитивного іміджу державного службовця. *Публічне управління та адміністрування: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. проблемам публічного управл. Житомир, 2020. С. 817.*

64. Сунгурова С. Р. Теоретичні основи формування іміджевої складової політичного процесу. *Науковий часопис Академії національної безпеки. 2019. № 2. С. 89-101.*

65. Сухолова М.А. Сучасні підходи до формування іміджу викладача вокалу. *Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку: матеріали Міжнародної наукової конференції (м. Дніпро, 29-30 березня 2019 р.). Ч.1. Дніпро, 2019. С. 214–215.*

66. Сухолова М.А. Виконавський артистизм як складова сценічного іміджу. *Психолого-педагогічні проблеми соціалізації особистості в сучасних умовах: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 31 січня – 1 лютого 2020 р.). Київ, 2020. С.144–146*

67. Ткаченко Н. Професійний імідж вчителя іноземних мов. Глухів. 2019. 73 с.

68. Трач О.Р. Формування іміджу викладача в соціальних середовищах Інтернету. *Імідж сучасного педагога. 2021. № 1 (196). С. 22–25.*

69. Туриніна О., Ільянова А. Соціально-психологічні механізми функціонування іміджу сучасного лідера в умовах сучасного етапу розвитку українського суспільства. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Психологія. 2018. Вип. 2. С. 80-84.*

70. Уварова О. О., Сікорська О. О. Уміння самоорганізації у майбутніх лікарів як умова формування професійного іміджу. *Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині): зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, 24-25 лют. 2022 р. Запоріжжя: ЗДМУ, 2022. С. 90-91.*

71. Філюк Л. М. Контент-аналіз дефініцій поняття «професійний імідж». *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис». 2022. № 12. С. 162-167.*

72. Храбан Т. Є. Імідж/образ України в англomовному секторі соціальних мереж. *Молодий вчений*. 2019. № 5(2). С. 391-395.
73. Штепа Н., Здир М. Розвиток здатності майбутнього менеджера до створення ефективного ділового іміджу. *Витоки педагогічної майстерності*. 2020. Випуск 26. С. 234–236.
74. Шурко О. Вплив політичного іміджу на свідомість громадян. *Вісник Львівського університету*. Серія філософсько-політологічні студії. 2019. Вип. 17. С. 261-266.
75. Якімова І.А. Управління іміджем керівника. *Сучасний менеджмент : моделі, стратегії, технології* : матеріали XXI Всеукр. щоріч. студент. наук.-практ. конф. за міжнарод. участю. 23 квіт. 2020 р. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2020. С. 254–256.
76. Cingel M., Brouwer J. What makes a nurse today? A debate on the nursing professional identity and its need for change. *Nurs Philos*. 2021. Vol. 22(2). P. 123-143.
77. Elmorshedy H., Al Amrani A., Hassan M.H.A., Fayed A., Albrecht S.A. Contemporary public image of the nursing profession in Saudi Arabia. *BMC Nurs*. 2020. Vol. 19(1). P. 4-7.
78. Lewis S., Holloway J. Datafying the teaching ‘profession’: remaking the professional teacher in the image of data. *Cambridge Journal of Education*. 2019. № 49:1. P. 35–51.
79. Pawłowski P., Makuch D., Mazurek P., Bartoszek A., Artych A., Dobrowolska B. Possible influence of social media on shaping the image of nurses on the Internet. *Pielęgniarstwo XXI wieku. Nursing in the 21st Century*. 2019. Vol. 18(2). P. 75–83.
80. Stadnicka S.K., Zarzycka D. Perception of the professional self-image by nurses and midwives. Psychometric adaptation of the Belimage questionnaire. *BMC Nurs*. 2023. Vol. 22. P. 412

ДОДАТКИ

Додаток А

Методика «Шкала базових переконань Янов-Бульман»

Внутрішня структура. Методика складається з восьми шкал, на основі яких обчислюються значення трьох чинників. Кожна шкала включає в себе чотири пункти, відповіді на які формуються за шкалою Ліккерта від 1 до 6. Деякі пункти мають зворотну спрямованість.

Шкали методики:

1. Прихильність світу (BW, benevolence of world).
2. Доброта людей (BP, benevolence of people).
3. Справедливість світу (J, justice).
4. Контрольованість світу (C, control).
5. Випадковість як принцип розподілу подій (R, randomness).
6. Цінність власного «Я» (SW, self-worth).
7. Ступінь самоконтролю, тобто контролю над подіями, що відбуваються (SC, self-control).
8. Ступінь удачі чи везіння (L, luckiness).

Первинні категорії переконань можуть оцінюватися як три узагальнених напрямки відносин.

1. Загальне ставлення до прихильності навколишнього світу (включає шкали «прихильність світу» і «доброта людей»).
2. Загальне ставлення до свідомості світу, тобто контрольованості і справедливості подій (включає «справедливість світу», «контрольованість світу» і «випадковість»).
3. Переконання щодо власної цінності, здатності управління подіями і везіння (включає «цінність " Я "», «самоконтроль» і «везіння»).

Інструкція. Оцініть, будь ласка, наскільки ви згодні або не згодні з наведеними нижче твердженнями і відзначте галочкою одну з граф напроти кожного твердження відповідно до шкали:

- 1 - абсолютно не згоден;
- 2 - не згоден;
- 3 - не зовсім згоден;
- 4 - загалом, згоден;
- 5 - згоден;

б - повністю згоден.

Перелік питань:

1. Невдачі з меншою ймовірністю трапляються з гідними, хорошими людьми
2. Люди за своєю природою недружелюбні і злі
3. Кого в цьому житті спіткає нещастя - справа випадку
4. Людина за своєю природою добра
5. У цьому світі набагато частіше відбувається щось хороше, ніж погане
6. Протягом нашого життя багато що визначається випадком
7. Як правило, люди мають те, що заслуговують
8. Я часто думаю, що в мені немає нічого хорошого
9. У світі більше добра, ніж зла
10. Я цілком щаслива людина
11. Нещастя трапляються з людьми внаслідок помилок, які вони скоїли
12. В глибині душі людей не дуже хвилює, що відбувається з іншими
13. Зазвичай я роблю все таким чином, щоб збільшити ймовірність успішного для мене результату справи
14. Якщо людина хороша, до неї прийдуть щастя і удача
15. Життя занадто сповнене невизначеності – багато що залежить від випадку
16. Якщо задуматися, то мені дуже часто щастить
17. Я майже завжди прикладаю зусилля, щоб запобігти нещастям, які можуть трапитися зі мною
18. Я про себе невисокої думки
19. У більшості випадків хороші люди отримують те, чого заслуговують в житті
20. Власними вчинками ми можемо запобігати неприємностям
21. Озираючись на своє життя, я розумію, що доля до мене прихильна
22. Якщо вживати запобіжних заходів, можна уникнути нещастя
23. Я роблю дії, щоб захистити себе від нещастя
24. Загалом, життя – це лотерея
25. Світ прекрасний
26. Люди в більшості своїй добрі і готові прийти на допомогу
27. Я зазвичай вибираю таку стратегію поведінки, яка принесе мені максимальний виграш
28. Я дуже задоволений тим, якою людиною я є

29. Якщо трапляється нещастя, то зазвичай це тому, що людина не вжила необхідних заходів для захисту
30. Якщо подивитися уважно, то побачиш, що світ сповнений добра
31. У мене є причини соромитися свого характеру
32. Мені щастить більше, ніж решті людей

Методика «Тест життєстійкості С. Мадді»

Учаснику дослідження пропонується відповісти на 45 тверджень, вибравши один із запропонованих варіантів відповідей:

- Ні
- Скоріше ні, ніж так
- Скоріше так, ніж ні
- Так

Інструкція: «Вітаю! Дайте відповідь, будь ласка, на кілька питань, відзначаючи галочкою ту відповідь, яка найкращим чином відображає Вашу думку»

Текст опитувальника:

1. Я часто не впевнений в своїх рішеннях.
2. Іноді мені здається, що нікому немає до мене діла.
3. Часто, навіть добре виспавшись, я насилу змушую себе встати з ліжка.
4. Я постійно зайнятий, і мені це подобається.
5. Часто я віддаю перевагу тому, аби «плисти за течією».
6. Я міняю свої плани в залежності від обставин.
7. Мене дратують події, через які я змушений змінювати свій розпорядок дня.
8. Непередбачені труднощі часом сильно стомлюють мене.
9. Я завжди контролюю ситуацію настільки, наскільки це необхідно.
10. Часом я так втомлююся, що вже ніщо не може зацікавити мене.
11. Часом все, що я роблю, здається мені марним.
12. Я намагаюся бути в курсі всього, що відбувається навколо мене.
13. Краще синиця в руках, ніж журавель у небі.
14. Увечері я часто відчуваю себе абсолютно розбитим.
15. Я вважаю за краще ставити перед собою важкодоступні цілі і досягати їх.
16. Іноді мене лякають думки про майбутнє.
17. Я завжди впевнений, що зможу втілити в життя те, що задумав.
18. Мені здається, я не живу повним життям, а тільки граю роль.
19. Мені здається, якби в минулому у мене було менше розчарувань і негараздів, мені було б зараз легше жити на світі.
20. Проблеми, що виникають часто здаються мені нерозв'язними.
21. Зазнавши поразки, я буду намагатися взяти реванш.
22. Я люблю знайомитися з новими людьми.

23. Коли хто-небудь скаржиться, що життя нудне, це означає, що він просто не вміє бачити цікаве.

24. Мені завжди є чим зайнятися.

25. Я завжди можу вплинути на результат того, що відбувається навколо.

26. Я часто шкодую про те, що вже зроблено.

27. Якщо проблема вимагає великих зусиль, я вважаю за краще відкласти її до кращих часів.

28. Мені важко зближуватися з іншими людьми.

29. Як правило, оточуючі слухають мене уважно.

30. Якби я міг, я багато чого змінив би в минулому.

31. Я досить часто відкладаю на завтра те, що важко здійснити, або те, в чому я не впевнений.

32. Мені здається, життя проходить повз мене.

33. Мої мрії рідко збуваються.

34. Несподіванки дарують мені інтерес до життя.

35. Часом мені здається, що всі мої зусилля марні.

36. Часом я мрію про спокійне розмірене життя.

37. Мені не вистачає завзятості закінчити розпочате.

38. Буває, життя здається мені нудним і безбарвним.

39. У мене немає можливості впливати на несподівані проблеми.

40. Навколишні мене недооцінюють.

41. Як правило, я працюю із задоволенням.

42. Іноді я відчуваю себе зайвим навіть в колі друзів.

43. Буває, на мене навалюється стільки проблем, що просто руки опускаються.

44. Друзі поважають мене за завзятість і непохитність.

45. Я охоче беруся втілювати нові ідеї.

Обробка результатів

Для підрахунку результатів відповідей на прямі пункти присвоюються бали від 0 до 3 («ні» - 0 балів, «скоріше ні, ніж так» - 1 бал, «скоріше так, ніж ні» - 2 бали, «так» - 3 бали), відповідям на зворотні пункти присвоюються бали від 3 до 0 («ні» - 3 бали, «так» - 0 балів). Потім підсумовується загальний бал життєстійкості і показники для кожної з 3 субшкал (залученості, контролю і прийняття ризику). Прямі та зворотні пункти для кожної шкали представлені нижче.

	прямі пункти	Зворотні пункти
залученість	4, 12, 22, 23, 24, 29, 41	2, 3, 10, 11, 14, 28, 32, 37, 38, 40, 42
контроль	9, 15, 17, 21, 25, 44	1, 5, 6, 8, 16, 20, 27, 31, 35, 39, 43
прийняття ризику	34, 45	7, 13, 18, 19, 26, 30, 33, 36

Додаток В

**«Тест-опитувальник самовідношення» В.В. Століна, С.Р.
Пантилеєва**

Досліджуваним пропонується опитувальник, що налічує 110 тверджень.

Інструкція: «Уважно прочитайте запропоновані Вам твердження і обведіть одну з двох відповідей на окремому бланку поряд з номером кожного твердження: обведіть знак “+” - якщо Ви погоджуєтесь або знак “-” – якщо не погоджуєтесь.

Над твердженнями довго не роздумуйте. Правильних і неправильних відповідей немає»

Текст опитувальника:

1. Мої слова не так уже й часто розходяться з ділом.
2. Випадковому знайомому я швидше за все видамся людиною приємною.
3. До чужих проблем я завжди ставлюсь з тим же розумінням, що і до своїх.
4. У мене часто виникає відчуття, що те, про що я подумки з собою розмовляю, мені неприємне.
5. Думаю, що більшість моїх знайомих ставиться до мене з симпатією.
6. Найрозумніше, що може зробити людина у своєму житті, – це підкоритися власній долі.
7. У мене достатньо здібностей та енергії втілити в життя задумане.
8. Якби Я роздвоївся, то мені було б дуже цікаво спілкуватися зі своїм двійником.
9. Я не здатен завдати душевного болю коханим та рідним мені людям.
10. Я вважаю, що іноді не гріх пожаліти самого себе.
11. Зробивши якийсь промах, я часто не можу зрозуміти, як мені могло прийти в голову, що із задуманого могло вийти щось хороше.
12. Частіше я схвалюю свої плани і вчинки.
13. В моїй особистості є, мабуть, щось таке, що здатне викликати у інших гостру неприязнь.
14. Коли я намагаюся себе оцінити, я насамперед бачу свої недоліки.
15. У мене не виходить бути для коханої людини цікавим тривалий час.
16. Можна сказати, що я ціную себе досить високо.
17. Мій внутрішній голос рідко підказує мені те, з чим би я кінець кінцем погодився.

18. Багато моїх знайомих не сприймають мене серйозно.
19. Бувало, і не раз, що я сам сильно ненавидів себе.
20. Мені дуже заважає нестача волі, енергії та цілеспрямованості.
21. В моєму житті виникали такі обставини, коли я йшов на угоду з власною совістю.
22. Іноді я сам себе погано розумію.
23. Часом мені буває дуже болісно спілкуватися з самим собою.
24. Думаю, що без великих зусиль міг би знайти спільну мову з будь-якою розумною та знаючою людиною.
25. Якщо я і ставлюся до кого-небудь з докором, то насамперед до самого себе.
26. Іноді я сумніваюсь, чи можна любити мене по-справжньому.
27. Часто мої суперечки з самим собою обриваються думкою, що все одно вийде не так, як я вирішив.
28. Моє ставлення до самого себе можна назвати дружнім.
29. Навряд чи знайдуться люди, яким я не по душі.
30. Часто я не без сарказму жартую над собою.
31. Якби моє друге «Я» існувало, то для мене це був би найнудніший партнер по спілкуванню.
32. Я вважаю, що я достатньо склався як особистість і тому не витрачаю багато сили на те, щоб в чомусь стати іншим.
33. В цілому мене влаштовує те, який я є.
34. На жаль, дуже багато не розділяють моїх поглядів на життя.
35. Загалом я можу сказати, що поважаю себе.
36. Я думаю, що маю надійного і розумного радника в самому собі.
37. Я досить часто драгуюсь від самого себе.
38. Я часто, але досить безуспішно, намагаюсь в собі щось змінити.
39. Я думаю, що моя особистість значно цікавіша і багатша, ніж це може видатися на перший погляд.
40. Мої достоїнства загалом переважають над моїми недоліками.
41. Я рідко залишаюсь незрозумілим в самому важливому для мене.
42. Думаю, що інші в цілому оцінюють мене досить високо.
43. Те, що зі мною трапляється, - це справа моїх рук.
44. Якщо я сперечаюсь з собою, то завжди впевнений, що знайду єдине правильне рішення.

45. Коли зі мною трапляються неприємності, як правило, я кажу: «Так тобі і треба».
46. Я не вважаю, що достатньо духовно цікавий для того, щоб бути привабливим для багатьох людей.
47. У мене часто виникають сумніви, чи такий я насправді, яким себе уявляю.
48. Я не здатен зрадити навіть подумки.
49. Частіше всього я думаю про себе з дружньою іронією.
50. Мені здається, що мало хто може подумати про мене погано.
51. Я впевнений, що на мене можна покластися у самих відповідальних справах.
52. Я можу сказати, що в цілому я контролюю свою долю.
53. Я ніколи не видаю думки, які мені сподобались за свої.
54. Яким би я не видавався оточуючим, я знаю, що в глибині душі я кращий, ніж більшість інших.
55. Я хотів би залишитися таким, який я є.
56. Я завжди радий критиці на мою адресу, якщо вона обґрунтована і справедлива.
57. Мені здається, що якби таких людей як я було більше, то життя змінилося б на краще.
58. Моя думка має достатню вагу в очах оточуючих.
59. Щось заважає мені зрозуміти себе по-справжньому.
60. У мені є чимало такого, що навряд чи викликає симпатію.
61. В складних обставинах я зазвичай не чекаю, доки проблеми вирішаться самі собою.
62. Іноді я намагаюсь видати себе не за того, хто я є.
63. Бути поблажливим до власних слабостей цілком природно.
64. Я впевнився, що глибоке проникнення в себе – малоприємне та досить ризиковане заняття.
65. Я ніколи не дратуюсь і не злюсь без особливих на те причин.
66. В мене бували такі моменти, коли я розумів, що мене є за що зневажати.
67. Я часто відчуваю, що мало впливаю на те, що зі мною відбувається.
68. Саме багатство та глибина мого внутрішнього світу і визначають мою цінність як особистості.
69. Тривалі суперечки з собою частіше залишають гіркий осадок в моїй душі, ніж приносять полегшення.
70. Думаю, що спілкування зі мною приносить людям відверте задоволення.

71. Якщо говорити відверто, іноді я буваю дуже неприємним.
72. Можна сказати, що я собі подобаюсь.
73. Я – людина надійна.
74. Здійснення мої бажань мало залежить від везіння.
75. Моє внутрішнє “Я” завжди мені цікаве.
76. Мені дуже просто переконати себе не засмучуватися через дрібниці.
77. Близьким людям притаманно мене недооцінювати.
78. У мене в житті часто бувають хвилини, коли я сам собі огидний.
79. Мені здається, що я все-таки не вмю сердитися на себе по-справжньому.
80. Я переконався, що в серйозних справах на мене краще не розраховувати.
81. Іноді мені здається, що я якийсь дивний.
82. Я не схильний пасувати перед труднощами.
83. Моє власне «Я» не видається мені чимось вартим уваги.
84. Мені здається, що глибоко обдумуючи свої внутрішні проблеми, я навчився значно краще себе розуміти.
85. Навряд чи я викликаю симпатію у більшості моїх знайомих.
86. Мені траплялось робити такі вчинки, яким навряд чи можна знайти виправдання.
87. Десь у глибині душі я вважаю себе слабаком.
88. Якщо я відверто і звинувачую себе в чомусь, то, як правило, викривального запалу вистачає ненадовго.
89. Мій характер, яким би він не був, цілком мене влаштовує.
90. Я цілком ясно уявляю собі, що чекає мене попереду.
91. Іноді мені буває досить важко знайти спільну мову зі своїм внутрішнім “Я”.
92. Мої думки про себе найчастіше зводяться до звинувачень на власну адресу.
93. Я не хотів би сильно мінятися навіть на краще, тому що кожна зміна – це втрата якоїсь дорогої часточки самого себе.
94. В результаті моїх дій досить часто виходить зовсім не те, на що я розраховував.
95. Навряд чи в мені є щось, чого б я не знав.
96. Мені ще багато чого не вистачає, щоб з впевненістю сказати собі: ”Так, я цілком зріла особистість”.
97. В мені цілком мирно вживаються як мої достоїнства, так і мої недоліки.
98. Іноді я надаю “безкорисну” допомогу людям лише для того, щоб краще виглядати у власних очах.

99. Мені досить часто і безуспішно доводиться виправдовуватися перед самим собою.
100. Ті, хто мене не любить, просто не знають, яка я людина.
101. Переконати себе в чомусь для мене нескладно.
102. Я не відчуваю нестачі в близьких та розуміючих мене людях.
103. Мені здається, що мало хто поважає мене по-справжньому.
104. Якщо не бути дріб'язковим, то в цілому мене себе немає в чому дорікнути.
105. Я сам створив себе таким, який я є.
106. Думка інших про мене цілком співпадає з моєю власною.
107. Я сам хотів багато в чому себе переробити.
108. До мене ставляться так, як я того заслуговую.
109. Думаю, що моя доля все-одно складеться не так, як мені хотілося тепер.
110. Впевнений, що в житті я на своєму місці.

Обробка та аналіз результатів:

Проводиться підрахунок «сирих балів» шкальних значень згідно ключа. При співпаданні з ключем нараховується 1 бал, при неспівпадання – 0 балів.

Ключ:

1. Відвертість:

«+»: 1, 3, 9, 48, 53, 56, 65.

«-»: 21, 62, 86, 98.

2. Самовпевненість:

«+»: 7, 24, 30, 35, 36, 51, 52, 58, 61, 78, 82.

«-»: 20, 80, 103.

3. Самокерівництво:

«+»: 43, 44, 45, 74, 76, 84, 90, 105, 106, 108, 110.

«-»: 109.

4. Дзеркальне «Я»:

«+»: 2, 5, 29, 41, 42, 50, 102.

«-»: 13, 18, 34, 85.

5. Самоцінність:

«+»: 8, 16, 39, 54, 57, 68, 70, 75, 100.

«-»: 15, 26, 31, 46, 83.

6. Самоприйняття:

«+»: 10, 12, 17, 28, 40, 49, 63, 72, 77, 79, 88, 97.

«-»: -

7. Самоприв'язаність:

«+»: 6, 32, 33, 55, 89, 95, 101, 104.

«-»: 96, 107.

8. Конфліктність:

«+»: 4, 11, 22, 23, 27, 38, 47, 59, 64, 67, 69, 81, 91, 94, 99.

«-»: -

9. Самозвинувачення:

«+»: 14, 19, 25, 37, 60, 66, 71, 78, 87, 92.

«-»: -

Шкала 1 – внутрішня чесність – «Відкритість» - пов'язана з такими аспектами образу «Я», самоставлення, поведінки, які, будучи значимими для особистості, важко допускаються до усвідомлення.

Низькі значення шкали говорять про глибоку усвідомленість «Я», підвищену рефлексивність та критичність, здатність не приховувати від себе та інших значиму неприємну інформацію.

Крайньо низькі значення можуть свідчити про самовідкритість, часом межуючою з цинізмом.

Високі значення свідчать про закритість, нездатність або небажання усвідомлювати та видавати значиму інформацію про себе, у крайньому вираженні – про пряму брехню та фальсифікацію результатів в бік соціально бажаних відповідей.

Шкала 2 - «Самовпевненість» - уявлення про себе як про самостійну, вольову, енергійну, надійну людину, якій є за що себе поважати.

Низькі значення шкали свідчать про незадоволеність собою та своїми можливостями, про сумнів у здатності викликати повагу.

Високі значення шкали відповідають високій думці про себе, самовпевненості, відсутності внутрішньої напруженості.

Шкала 3 - «Самокерівництво» - уявлення про те, що основним джерелом активності та результатів, що стосуються як діяльності, так і власної особистості суб'єкта, є він сам.

Людина з високим балом за шкалою виразно переживає власне «Я» як внутрішній стержень, що інтегрує її особистість і життєдіяльність, вважає, що її доля знаходиться в її власних руках, і відчуває почуття обґрунтованості і послідовності своїх внутрішніх спонукань та цілей.

Низькі бали свідчать про віру суб'єкта та підвладність його «Я» часовим обставинам, про нездатність протистояти долі, погану саморегуляцію, розмитий локус «Я», відсутність тенденції шукати причини вчинків та результатів у собі самому.

Шкала 4 – відображене самоствалення - «Дзеркальне «Я»» - очікуване ставлення до себе з боку інших людей.

Високі значення шкали відповідають уявленню суб'єкта про те, що його особистість, характер та діяльність здатні викликати у інших повагу, симпатію, схвалення та розуміння.

Низькі значення шкали свідчать про очікування протилежних почуттів від узагальненого іншого.

Шкала 5 - «Самоцінність» - відображає емоційну оцінку себе, свого «Я» за внутрішніми інтимними критеріями любові, духовності, багатства внутрішнього світу.

Високі оцінки за шкалою відображають зацікавленість у власному «Я», любов до себе, відчуття цінності власної особистості та одночасно передбачувану цінність свого «Я» для інших.

Низькі значення шкали характеризують недолік свого духовного «Я», сумніви у цінності власної особистості, відстороненість, що межує з байдужістю до свого «Я», втрату інтересу до свого внутрішнього світу.

Шкала 6 - «Самоприйняття».

Високий полюс відповідає дружньому ставленню до себе, згоді з самим собою, схваленню своїх планів та бажань, емоційному, безумовному прийняттю себе таким, який ти є, нехай навіть з деякими недоліками.

Низький полюс свідчить про відсутність перерахованих якостей – недостатність самоприйняття, що є важливим симптомом дезадаптації.

Шкала 7 - «Самоприв'язаність».

Високі значення шкали говорять про ригідність «Я-концепції», прив'язаність, небажання змінюватися на фоні загального позитивного ставлення до себе. Ці переживання часто супроводжуються прив'язаністю до неадекватного «Я»-образу. В останньому випадку тенденції до збереження такого образу – один із захисних механізмів самосвідомості.

Низькі значення свідчать про протилежні тенденції: бажання щось у собі змінити, потяг до відповідності з ідеальним уявленням про себе, незадоволеність собою.

Шкала 8 – внутрішня конфліктність.

Високі значення свідчать про наявність внутрішніх конфліктів, сумнівів, непогодження з собою, тривожно-депресивних станів, що супроводжуються переживанням почуття провини. Помірне підвищення за шкалою говорить про підвищену рефлексію, глибоке проникнення у себе, усвідомлення своїх труднощів, адекватний образ «Я» та відсутність витіснення.

Крайньо низькі значення шкали свідчать про заперечення проблем, закритість, поверхову самовдоволеність.

Шкала 9 - «Самозвинувачення».

Високі значення говорять про самозвинувачення, готовність поставити собі у провину свої промахи та невдачі, власні недоліки. Шкала є індикатором відсутності симпатії, що супроводжується негативними емоціями на свою адресу, навіть незважаючи на високу самооцінку якостей та досягнень.

Авторська анкета

1. Як ви оцінюєте важливість медіатехнологій у професійній діяльності психолога?

а) використання медіатехнологій та вміння працювати з ними є обов'язковою складовою професійної діяльності сучасного психолога;

б) їхнє використання може бути корисним в певних ситуаціях та випадках психологічної практики;

в) не вважаю використання медіатехнологій важливим механізмом професійної діяльності психолога.

2. Як часто ви користуєтесь медіатехнологіями?

а) щодня;

б) кілька разів на тиждень;

в) кілька разів на місяць;

г) не використовую медіатехнології.

3. Для чого ви використовуєте медіатехнології?

а) для підготовки навчальних завдань в університеті;

б) із метою самоосвіти;

в) у власній практиці;

г) не використовую медіатехнології.

4. Який формат використання медіатехнологій є для вас провідним?

а) перегляд відеолекцій чи відеоблогів, авторами яких є відомі психологи;

б) проходження навчальних онлайн-курсів або майстер-класів від відомих психологів;

в) прослуховування подкастів на психологічну тематику.

г) не використовую медіатехнології.

5. Оцініть важливість медіатехнологій у Вашому житті та освітній діяльності за шкалою від «1» до «7», де «1» - «зовсім не важливо, можу легко

відмовитися від використання медіатехнологій», а «7» - «дуже важливо, не уявляю свого життя й навчання без медіатехнологій»

Індивідуальні результати за методикою «Шкала базових переконань»

Питання № Реєстраційного акта	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33
	1	3	5	2	1	2	3	3	4	3	3	5	5	3	2	3	3	4	4	2	3	4	4	4	3	1	1	3	3	1	2	4	3
2	4	5	1	5	4	3	3	3	4	5	4	5	1	1	2	2	3	5	4	4	5	3	2	2	3	1	1	2	1	2	1	1	
3	2	5	1	1	1	1	1	5	1	1	2	4	1	2	1	2	2	4	1	2	2	2	1	1	2	2	1	3	3	2	1	4	
4	1	6	2	2	3	4	3	4	2	4	1	5	1	3	1	3	1	4	1	2	2	1	2	1	1	1	1	1	3	2	1	2	
5	4	4	5	3	4	3	5	5	6	5	1	3	4	5	6	6	4	4	5	5	4	3	4	4	5	3	3	5	4	3	5	3	
6	3	5	2	2	2	1	2	6	1	2	1	3	1	2	1	3	1	5	2	3	3	1	3	3	2	4	1	3	2	3	2	3	
7	2	5	1	2	3	3	2	4	2	1	2	6	3	4	3	1	3	4	2	3	4	5	3	2	3	2	1	4	3	4	3	1	
8	4	1	5	6	4	5	5	2	6	3	3	2	4	1	2	3	4	2	5	4	4	3	4	3	4	4	5	5	6	5	4	5	
9	1	5	3	2	3	2	3	5	3	3	3	6	3	1	1	2	2	4	4	4	2	2	2	1	1	3	2	1	2	4	5	1	
10	1	4	1	2	3	3	3	4	4	5	4	5	1	2	2	3	2	4	3	2	2	3	2	2	1	2	4	4	3	3	4	3	
11	3	5	2	1	3	3	4	4	3	3	5	5	3	2	3	3	4	4	2	3	4	4	4	3	1	1	3	3	1	2	4	3	
12	5	3	5	5	4	3	5	1	5	5	6	2	6	6	4	6	2	4	6	4	3	4	3	4	5	1	2	5	4	3	3	3	
13	4	5	3	2	2	1	1	4	1	1	3	5	3	3	3	4	5	3	1	2	1	2	2	3	2	4	5	3	2	1	1	1	
14	2	6	2	2	2	1	1	1	1	1	1	6	2	3	2	3	4	4	5	1	2	1	3	3	4	5	3	4	2	1	1	3	
15	3	5	1	3	2	1	1	4	2	3	1	5	4	5	6	1	1	4	1	5	6	1	5	6	1	2	1	1	1	3	3	3	
16	2	4	2	1	1	2	1	3	1	2	4	6	4	3	3	3	1	4	2	4	5	1	1	3	2	3	4	3	3	2	1	2	
17	2	5	1	1	4	1	1	5	1	1	2	4	1	2	1	3	2	3	1	2	2	2	1	1	1	2	1	3	3	2	1	4	
18	1	5	2	2	2	1	2	3	2	1	1	6	1	2	3	3	4	4	1	2	3	5	5	1	1	6	2	1	1	3	3	2	
19	1	6	3	1	3	2	3	4	2	2	1	5	1	2	1	3	2	4	1	2	3	4	2	4	1	2	3	1	3	2	3	2	
20	4	5	2	2	1	2	1	6	1	2	1	5	2	1	2	1	1	4	1	2	1	1	1	1	2	2	2	2	3	2	2	1	
21	3	5	1	1	1	1	1	4	2	1	2	5	3	3	3	2	1	4	1	1	1	2	1	1	3	3	3	1	2	2	1	2	
22	4	4	4	4	4	4	1	4	4	1	4	4	2	4	2	4	2	3	2	2	4	4	4	4	2	2	4	2	4	4	1	4	
23	1	5	4	2	3	4	4	3	3	1	4	5	2	2	4	1	3	4	3	1	1	3	3	1	3	1	1	3	3	1	1	2	
24	5	5	5	5	4	5	5	4	6	4	5	1	5	4	5	3	3	3	5	4	4	6	6	4	6	4	5	6	4	5	4	5	
25	4	5	1	5	2	3	3	3	4	1	4	5	1	1	2	2	3	5	4	4	1	3	2	1	3	1	1	2	1	2	1	1	
26	1	5	1	1	1	1	1	5	2	1	1	6	3	3	3	2	1	4	1	1	2	1	1	1	2	3	3	2	3	3	2	1	
27	3	3	5	3	4	3	5	1	5	3	6	2	2	6	1	6	2	3	1	4	3	4	3	4	4	1	2	2	4	3	3	3	
28	1	5	2	3	4	2	3	2	2	2	4	6	4	5	1	5	2	4	5	4	2	1	3	2	4	2	3	1	2	2	2	1	
29	1	3	2	3	3	4	5	1	1	2	2	3	3	2	1	1	1	5	2	1	4	1	2	2	3	4	2	4	2	3	1	2	
30	3	5	1	2	2	1	2	5	1	2	1	3	1	2	1	2	1	5	2	3	3	1	3	3	2	4	4	3	2	3	2	1	

Індивідуальні результати за методикою «Тест життєстійкості»

П.І.Ф.П.е.с.п.	Індивідуальні результати за методикою «Тест життєстійкості»																																															
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4
1	2	3	1	2	1	2	2	2	1	0	3	2	1	3	1	1	1	1	1	1	1	2	2	3	2	1	1	1	3	2	1	1	3	1	1	1	1	1	3	3	1	1	2	3	2	1	1	
2	1	3	3	2	1	2	3	2	1	0	2	2	1	0	1	1	2	1	2	2	1	2	3	2	1	2	1	0	2	1	2	3	2	1	1	2	3	0	3	0	1	3	2	1	2			
3	3	2	3	2	1	1	2	1	2	2	0	1	2	1	1	2	0	1	1	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2	1	1	0	2	0	3	2	0	0	2	0	2	1	1	1	1			
4	0	0	1	3	2	2	2	3	0	0	1	2	1	1	0	0	1	0	1	0	2	2	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0	1	2	2	3	0	3	3	2	1	0	2	1	2			
5	1	2	1	0	1	2	3	2	3	0	1	1	2	0	2	0	1	1	1	2	1	0	1	2	2	1	2	1	1	1	0	3	2	1	2	3	3	0	2	3	1	0	1	2	2			
6	2	2	1	2	2	3	2	3	0	1	0	0	0	1	1	2	2	0	1	2	1	2	1	1	0	3	1	0	1	1	1	0	2	2	2	3	0	3	2	0	3	1	1	3	2			
7	3	1	1	1	0	2	1	2	0	1	1	0	2	0	2	0	1	2	1	1	1	1	0	1	2	1	2	1	1	0	0	1	2	0	0	1	3	3	2	3	1	0	1	2	3			
8	2	0	0	1	2	0	2	2	2	3	3	2	1	3	2	2	1	0	3	2	1	2	2	2	1	1	3	0	2	2	2	0	2	1	2	1	0	0	2	0	1	0	1	2	2			
9	2	1	3	2	2	2	2	2	2	0	2	2	0	2	2	1	0	1	2	1	0	2	2	1	1	2	0	2	1	0	0	3	1	1	1	0	3	2	0	1	0	1	2	3				
10	1	3	2	0	0	2	2	1	3	0	1	1	3	3	1	0	3	2	1	2	1	0	1	0	1	2	2	3	0	2	2	0	2	2	3	0	0	0	2	3	1	3	0	3	2			
11	2	3	1	1	2	3	3	3	1	1	0	1	2	0	1	2	1	0	2	0	2	1	1	2	0	2	3	0	2	2	0	3	2	2	2	0	0	0	2	0	3	0	0	3	2			
12	2	2	3	2	1	2	1	2	1	2	2	1	1	0	1	3	1	1	1	2	2	2	2	2	0	1	1	0	1	1	1	0	2	1	1	1	0	3	3	1	3	0	1	2	3			
13	1	3	2	1	2	1	2	2	2	2	1	0	2	1	2	2	2	1	1	3	1	0	1	1	2	2	2	0	2	0	1	0	3	3	3	3	3	0	2	0	2	3	1	2	2			
14	2	2	3	1	2	2	3	3	3	1	3	2	3	0	0	3	2	2	1	2	1	2	0	2	1	0	2	1	0	1	1	0	3	1	1	3	0	0	3	0	2	0	2	3	2			
15	1	3	3	1	1	2	2	3	2	2	3	2	3	3	0	2	1	2	2	3	2	1	2	2	0	1	2	0	1	2	2	3	2	1	3	2	3	0	3	3	2	1	1	2	3			
16	1	3	3	2	3	3	1	3	2	2	3	3	2	1	2	2	1	0	1	2	1	2	1	0	1	0	2	3	1	1	0	3	3	2	2	3	1	0	2	0	2	3	1	2	3			
17	2	2	2	2	2	2	3	1	0	0	2	1	2	1	0	1	2	1	0	0	0	1	2	1	1	3	0	0	0	1	0	3	1	2	1	0	2	3	3	1	0	2	3	2				
18	1	1	1	0	1	2	3	2	1	0	0	2	1	1	2	2	2	1	2	2	1	2	2	1	2	2	1	0	1	2	0	1	1	0	0	2	2	3	3	0	0	2	0	0	1	1	2	3
19	2	0	3	2	2	0	2	2	1	0	0	1	2	1	2	3	1	2	1	2	1	2	1	2	1	1	0	0	2	0	2	2	2	3	2	1	2	2	1	2	2	1	2	0	1	3	2	
20	1	3	2	0	2	2	2	1	1	0	0	1	1	0	1	2	1	0	1	3	2	2	2	3	2	0	2	1	0	1	2	0	1	0	1	2	2	2	2	0	2	0	0	2	3			
21	3	1	3	3	3	2	1	2	2	0	0	2	2	1	0	2	2	2	1	2	0	1	0	2	1	1	3	0	2	1	2	0	2	0	3	1	0	0	3	3	0	1	1	3	2			
22	3	3	0	2	2	1	2	2	2	0	0	2	0	0	2	2	1	0	2	2	0	1	2	1	2	1	2	0	2	0	1	3	3	0	2	2	1	1	1	1	1	2	0	2	2			
23	0	0	3	2	1	2	1	2	3	0	0	1	2	1	0	2	2	3	2	2	2	1	1	3	1	2	1	2	1	0	2	1	2	1	1	3	0	0	2	2	0	3	1	1	2			
24	2	3	1	1	2	1	2	1	2	0	0	1	1	0	2	2	1	2	2	3	2	1	1	0	2	2	2	0	0	1	1	0	2	2	2	3	0	3	1	0	2	0	1	2	0			

75	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	
76	1	1	1	1	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	
77	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	
78	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0	
79	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	
80	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	
81	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	
82	0	0	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	
83	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0	1	1	0	1	1	1	
84	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	
85	1	1	0	1	0	0	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	
86	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	
87	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
88	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	
89	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
90	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	0	1	0
91	1	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	
92	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	
93	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	
94	1	0	1	0	0	0	1	0	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0
95	1	0	0	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	
96	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0	
97	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	1
98	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	
99	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	1	0	1	
100	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
101	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	
102	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
103	1	1	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	
104	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
105	1	0	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	
106	1	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	
107	1	1	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	0	
108	1	0	0	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	0
109	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1
110	1	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	0	

Індивідуальні результати дослідження за авторською анкетною

Питання	1	2	3	4	5	6
№ Респондента						
1	а	бг	ад	ад	аг	6
2	а	аб	абв	абг	авг	6
3	а	бг	абд	абд	аг	5
4	б	аб	абв	бг	авг	5
5	а	бг	абв	абг	авг	7
6	а	абг	абв	бг	ав	6
7	а	аб	бвд	бг	авг	7
8	а	бг	абв	абг	аб	6
9	а	абг	абв	абд	ав	7
10	а	бг	бвд	абг	бв	6
11	а	аб	абг	абд	ав	7
12	а	абг	авд	абг	вг	6
13	а	абг	авд	ад	вг	7
14	а	абг	абг	абг	аб	5
15	а	бг	абд	бг	аб	6
16	а	бг	абд	абг	вг	5
17	а	абг	бвд	ад	авг	6
18	а	абг	авд	абд	аг	7
19	б	абг	абг	ад	бв	5
20	а	абг	абг	бг	авг	6
21	а	абг	бвд	бг	бв	6
22	б	аб	бвд	абд	авг	5
23	а	абг	бвд	бг	бв	7
24	а	абг	абг	абд	авг	8
25	а	абг	авд	бг	бв	7
26	а	абг	абг	ад	авг	6
27	а	аб	абг	бг	авг	7
28	а	бг	абг	ад	вг	7
29	б	абг	абг	абд	вг	5
30	а	аб	абд	бг	авг	6